

Громадська думка про правотворення

*/Бюлетень оперативних матеріалів на базі аналізу
правової електронної інформації/*

2011 № 16

Шановні колеги!

Запрошуємо вас до співдружності в розробці нового періодичного видання, що має на меті оперативно відображати актуальні питання законотворення. Ваші відгуки і пропозиції просимо надсилати за електронною адресою: gdpp@yandex.ua.

Громадська думка про правотворення

Бюлетень оперативних матеріалів на базі аналізу
правової електронної інформації

№ 16 2011

Засновники

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Національна юридична бібліотека

Головний редактор

О. Онищенко, академік НАН України

Редакційна колегія

В. Горовий,

Н. Іванова (відповідальна за випуск), А. Берегельська,

Л. Присяжна, С. Ємельянов

Заснований у 2011 році

Видається двічі на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна

gdpp@yandex.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2011

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ	3
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС	5
НОВИНИ ЗАКОНОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ	17
ВІДГУКИ	27
Законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо введення податку на багатство»	27
Закон «Про морські порти»	30
Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України стосовно спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності»	33
Інше	36
ПРОГНОЗИ	40
КОМЕНТАРІ ЗАРУБІЖНИХ ЕКСПЕРТІВ	44
ДІАЛОГИ	44
ЩОДЕННИК БЛОГЕРА	50

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ

20-та річниця Збройних Сил України

6 грудня збройні сили України в двадцяте відзначили своє професійне свято. Ця подія дала привід вкотре поглянути на проблеми армії, адже реформування цієї сфери, її модернізація, питання фінансування, вплив професійних кадрів, необхідність переозброєння та багато інших питань досі залишаються не вирішеними і відповідно впливають на здатність збройних сил країни адекватно реагувати на сучасні виклики та загрози військового характеру.

Напередодні свята Президент України В. Янукович заявив про те, що вже підготовлено нову редакцію Стратегії національної безпеки та проект Воєнної доктрини України, які мають бути ухвалені найближчим часом.

Крім того, нещодавно Президент підписав закон № 3919-VI «Про внесення змін до Закону України “Про військовий обов'язок і військову службу”» відповідно до якого термін військової служби може бути продовжено за новим контрактом до досягнення граничного віку перебування на військовій службі. Підписано Президентом і Закон «Про внесення змін до Закону України “Про Збройні сили України”», який фактично дозволяє главі держави одноосібно використовувати армію в мирний час в боротьбі з тероризмом і піратством, ліквідації надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, надання військової допомоги іншим державам, а також при участі в міжнародному військовому співробітництві, міжнародних антитерористичних, антипіратських і миротворчих операціях без узгодження з парламентом.

З приводу прийняття цих змін існують різні експертні думки. Голова парламентського комітету з питань національної безпеки і оборони А. Гриценко сказав, що законопроект уточнює ті загрози, які носять транскордонний і глобальний характер і в локалізації яких братиме участь наша армія незалежно від позаблокового статусу.

Існує і полярна думка деяких політологів, які вважають, що цей документ у разі масових протестів може бути використаний проти громадян. Незалежний політичний аналітик В. Золотарьов вважає, що зміни до закону підписані Президентом мають політичний підтекст, адже увага керівництва держави мала б бути прикута, в першу чергу, до ключових документів, спрямованих на розвиток армії. Експерт

Актуальна подія

вважає, що кризова ситуація в країні загрожує виникненню протестних акцій в країні і закон який змінює принцип підпорядкування армії тепер може бути використано для розгону демонстрантів.

В своєму привітанні військовослужбовців і ветеранів глава держави заявив, що ефективне реформування української армії залишається одним з найважливіших пріоритетів влади. В оборонному бюджеті 2012 р. передбачено в середньому втричі збільшення витрат на розвиток озброєння та військової техніки та майже вдвічі – на підготовку військ.

Вкрай важливим є підтримка морально-бойового духу в армії та підвищення престижу військової служби. Задля реалізації стратегічної мети – збереження та розвитку оборонного сектору в Україні необхідним залишається розробка чіткої стратегії, комплексної програми розбудови ЗСУ.

Всеукраїнський тиждень права

5–10 грудня в Україні проходить Всеукраїнський тиждень права. Захід проводиться в період, що включає День прав людини, який у світі відзначається в пам'ять проголошення Генеральною Асамблеєю ООН в 1948 р. Загальної декларації прав людини.

З цієї нагоди 7 грудня в Національній парламентській бібліотеці України відбулася презентація наукової діяльності інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. З доповіддю виступив директор Інституту, доктор юридичних наук, професор, академік НАН України, академік Академії правових наук України, Іноземний член Російської академії наук Ю. С. Шемшученко, наголосивши на важливості теоретичного внеску наукових установ у розв'язання актуальних питань державо- і правотворення, розвиток демократії, громадянського суспільства в Україні, гармонізацію національного законодавства з європейським та міжнародним правом.

Під час заходу були представлені видання інституту, зокрема щорічник наукових праць «Правова держава», галузеві журнали: «Порівняльно-правові дослідження», «Проблеми філософії права», збірка «Альманах права», журнал «Судова апеляція» та ряд інших видань створюваних інститутом спільно з іншими науковими закладами.

З доповідями також виступили доктор політичних наук, професор, заступник директора Інституту держави і права ім. В.М. Корецького В. Горбатенко, кандидат юридичних наук, лауреат державної премії

України в галузі науки і техніки І. Усенко, керівник відділу міжнародних наукових зв'язків, дійний член АПрН України, член-кореспондент НАПН України О. Скрипник та інші провідні науковці інституту. Доповіді були присвячені питанням підвищення рівня правової культури, розвитку української юридичної науки і практики державно-правового будівництва, розбудова правової системи України, питання підвищення теоретико-методологічного рівня наукових пошуків та дотримання в дослідженнях засад гуманізму та об'єктивності.

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Ю. Половинчак, канд. іст. наук, зав. відділу НЮБ НБУВ

Дизайнери політичного ландшафту...

Підписаний Президентом В. Януковичем Закон «Про вибори народних депутатів України», обіцяє істотно вплинути на розстановку сил на вітчизняному політичному полі – його ландшафт, нагадаємо, визначатиметься менше ніж за рік під час парламентських виборів. Сьогодні, маючи уявлення про правила ведення кампанії, можемо прогнозувати й основні тенденції, що визначатимуть її результати.

Найважливіші норми, що дали можливість досягнути вражаючої однакості (366 голосів), з якою парламент підтримав новий закон про вибори: прохідний бар'єр – 5 %; участь у виборах беруть тільки політичні партії, а участь блоків не передбачена; запровадження змішаної виборчої системи (225 депутатів обиратимуться в загальнодержавному багатомандатному окрузі за виборчими списками від політичних партій, а 225 – за мажоритарною системою).

Впадає у вічі: це саме ті пункти, на яких наполягала більшість. Поступки ж для опозиції в основному стосуються питань організаційних: право змінювати своїх членів комісій; збільшення терміну оскарження виборів до п'яти днів; зняття з реєстрації кандидата тільки рішенням ЦВК, запровадження захисту для бюлетенів, обов'язкова медична довідка для голосування на дому; виборчі округи й дільниці нарізатимуться відповідно за за 180 та 190 днів до дня виборів; відкриття закордонних дільниць на території дипломатичних представництв.

Ці загалом технічні правки покликані мінімізувати можливості для фальсифікацій, і опозиціонерам, у принципі, вдалося їх звузити. А. Сенченко, народний депутат України (фракція БЮТ), підкреслює: «Нам вдалося здобути дуже серйозну перемогу у частині всіх процедурних питань, які стосуються створення виборчої комісії і механізмів голосування. Сьогодні в рамках закону забезпечити фальсифікацію виборів дуже і дуже складно. Ми перекрили практично всі можливості маніпулювати статтями закону».

Водночас, як визнають навіть члени тимчасової спеціальної комісії, що працювала над законопроектом, у законі залишиться достатньо лазівок для маніпулювання результатами волевиявлення. Так, залишаються неврегульованими проблеми з так званими відкріпними посвідченнями – у новому законі збережено норму про державний реєстр виборців, де зміна місця голосування відбувається на підставі електронного повідомлення одного органу ведення реєстру іншому, чого, за висновком експертів, недостатньо для підтвердження чи перевірки.

Також політологи нагадують про принципи «нарізання» округів – чи робитиметься це під кампанії, які вже ведуться визначеними партією влади особами, покаже звичайна географія. Тобто, чи врахуватиметься цілісність адміністративно-територіальних одиниць, чи будуть якісь «апендикси та наворочена система кордонів» – це може стати першою підставою для сумнівів у тому, що округи сформовані відповідно рівності можливостей. Залишається й норма, що дозволяє в день голосування через суд внести себе у список виборців. У законі також є сумнівне з точки зору конституційності положення про одночасне балотування за списком і в окрузі – негативне рішення щодо такої новації КС виніс ще в 1998 р. «Ще в 1998 р. Конституційний Суд сказав, що це не відповідає Конституції 1996 р. На місцевих виборах ця норма була, але в умовах зміненої Конституції вона не оцінювалася. Та після того як ми повернулися до Конституції 1996 р., немає сумнівів, що ця норма неконституційна», – наголошує народний депутат Ю. Ключковський.

Тож оптимізм парламентарів, які заявляють, що документ «забезпечить перемогу на майбутніх виборах», підтримують не всі політики та експерти.

За оцінками політологів, найбільше від ухвалених змін виграє ПР. По-перше, голосування за законопроект представників опозиції дає можливість «позначити галочкою» вимогу Заходу, озвучену раніше Венеціанською комісією, – європейці мало не в наказовому тоні

закликали владу знайти компроміс з опозицією щодо ключових положень закону. Як наголосив лідер фракції Партії регіонів О. Єфремов, «представники опозиції сказали, що з ухваленням цього закону неможливо щось сфальсифікувати на виборах, і ми маємо надію, що вибори пройдуть чесно. Ми прагнули дати сигнал насамперед людям у нашій країні, що ми налаштовані саме на таке проведення виборів, і ми хотіли б, щоб нас почули ті скептики, що перебувають за кордоном».

Наступним виграшем «регіоналів» може вважатися положення про поповнення парламенту депутатами-мажоритарниками. Враховуючи вітчизняну політичну традицію, прогнози про те, що мажоритарники поповнять провладну парламентську більшість – досить реалістичні. «Цей закон формує серед депутатів стимул змінювати свої політичні кольори і втілити план влади щодо створення більшості через мажоритарників, через перебігання депутатів із фракції у фракцію», – уточнює перспективи директор Міжнародного інституту демократії С. Таран.

Щоправда, слід враховувати і фактор особистих амбіцій та чутливості народних обранців до зміни політичних настроїв, що значним чином визначає непередбачуваність української політики. Як нагадує експерт групи компаній Research & Branding Group О. Ляшенко, прогнозувати ситуацію складно, оскільки багато чого буде залежати від «якості» обраних депутатів: мажоритарників складніше перетворити на пересічних «кнопкодавів», про що свідчить досвід парламентів, обраних у 1998–2002 рр.

Крім того, ця норма більшістю експертів розглядається як непогана можливість провладним партіям «добрати голосів» – кандидатів від влади по мажоритарних округах досить зручно «підтримати адмінресурсом». «У політичних питаннях опозиція пішла на поступки, не наполігши на вигідній для неї пропорційній системі закритих списків, – відзначає І. Когут, голова ради Лабораторії законодавчих ініціатив. – Відповідно, для партії влади вона дуже не вигідна, бо для них це означає елементарну поразку, і запровадження змішаної системи – спосіб цієї поразки уникнути. У змішаній паралельній системі, коли є мажоритарна складова, в умовах України є багато підстав для того, щоб впливати на волевиявлення громадян у різні способи, які не відповідають закону».

Навіть у західних регіонах, де владі забезпечити потрібний результат складніше внаслідок недостатнього контролю над адміністративними важелями, кандидати з прихованою «біло-синьою» орієнтацією

можуть отримати депутатські мандати завдяки надмірній кількості претендентів від опозиційних сил – згадаймо хоча б київський «феномен Черновецького». Тож для опозиції, попереджають експерти, буде величезним політичним та моральним викликом виставити єдиного кандидата по кожному мажоритарному округу – інакше шансів у неї немає.

Ще один аспект обраної виборчої системи – збереження неодноразово критикованих як вітчизняними, так і зарубіжними експертами закритих партійних списків. Отже, доводиться констатувати, що значний вплив зберігає партійне керівництво, яке практично одноосібно вирішуватиме, кого вестиме в парламент. Тому важливим наслідком нової виборчої системи політологи називають зменшення (навіть порівняно з нинішньою) політичної відповідальності політиків.

Наступна особливість нових правил виборчих перегонів – підвищення виборчого бар'єра. Про його дискримінаційність представники «малих» політсил говорили давно й голосно. Народний депутат Ю. Ключковський навіть підрахував, що ця норма призведе до того, що близько половини голосів виборців, відданих за партії, будуть втрачені, тобто не вплинуть на результати голосування, що сприятиме збільшенню реального результату для партій, які подолають бар'єр за рахунок тих, які не подолали.

Уже сьогодні можна прогнозувати, що підвищення виборчої планки дасть змогу головним політичним важковаговикам «відсікти» конкурентів, у першу чергу – по ідеологічному табору ще на старті. Це, очевидно, вигідно рейтинговим партіям – з одного боку ПР, а з іншого – «Батьківщині» і «Фронту змін», які лідирують серед опозиційних сил. Долю потенційно прохідної Компартії, обіцяють оглядачі, вирішуватимуть не виборці, а влада, яка фактично й «підрахуватиме» їхні голоси.

Опинитися «за бортом» ризикують УДАР В. Кличка та «Свобода», чії політичні перспективи поки що неочевидні. За прогнозами голови правління Центру прикладних політичних досліджень «Пента» В. Фесенка, шанс потрапити в парламент наступної каденції «свободівці» мають, але не напевно: для взяття 5 % планки заручитися симпатіями мешканців одного регіону недостатньо.

Зрозуміло, що ці політичні сили зреагували цілком прогнозовано. «Тепер влада матиме всі підстави говорити, що цей законопроект був компромісом, хоча насправді він більше схожий на змову», – ідеться в заяві партії УДАР. «Фактично відбулася певна змова між владою і парламентською опозицією, – вважає О. Тягнибок, лідер

Всеукраїнського об'єднання "Свобода". – Така собі кругова порука, мета якої для В. Януковича – утриматися в кріслі Президента на наступний термін, а окремим депутатам залишити за собою крісла парламенту. Вони фактично дуже сильно послабили й навіть унеможливили звинувачення режиму В. Януковича в майбутніх фальсифікаціях. Цей закон, у зв'язку з майже одностайним голосуванням опозиції, легітимізує владу В. Януковича в частині виборчого законодавства і в частині боротьби за майбутній український парламент». Ще один опозиціонер А. Гриценко, чия партія «Громадянська позиція» втрачає практично всі шанси на представлення в новій Раді, назвав голосування «договірним матчем на користь В. Януковича».

Загалом політологи ці оцінки підтримують: формула компромісу, за словами керівника Центру прикладних політичних досліджень «Пента» В. Фесенка, полягає в тому, що парламентська більшість отримала виборчу систему, яка вигідна їй, а 5-відсотковий виборчий бар'єр став компромісом для найбільшої партії цієї більшості – для Партії регіонів і двох найбільших опозиційних політичних сил – БЮТ і «Фронту змін».

«Компроміс навколо нового закону про вибори звівся до того, що нинішня парламентська опозиція безперешкодно проходить в нову Раду за пропорційною частиною, повністю віддавши на відкуп владі з її адмінресурсом всю мажоритарку, – вважає директор Інституту глобальних стратегій В. Карасьов. «Опозиція пішла на угоду з владою для того, щоб бути немічною, слабкою і залежною, але залишитися у Верховній Раді», – підкреслює політолог.

«Українська дискусія цікава тим, що компроміс було досягнуто навколо того, скільки адмінресурсу можна використовувати владі. Тобто, компроміс було досягнуто таким чином, що опозиція має шанс отримати більш-менш нормальний результат за пропорційною системою, а влада залишає за собою право робити те, що вона хоче, по мажоритарних округах», – підкреслює С. Таран, директор Міжнародного інституту демократій, голова правління Центру соціологічних та політологічних досліджень «Соціовимір».

Водночас підвищення прохідного бар'єра означатиме консервацію парламенту у форматі, близькому до нинішнього – очікувати, що в парламенті з'являться нові, більш визначені ідеологічно, партії, не варто. Так само і політичне питання виборчих блоків – на думку експертів, існувала можливість знайти кращий компроміс, створивши, наприклад, різний виборчий бар'єр для партій і для блоків, що є нормальною європейською практикою. «Партія як механізм колективної

відповідальності, як механізм представництва певних верств населення втрачає сенс, – наголошує на проблемі С. Таран. – По мажоритарних округах можуть йти самовисуванці. На тлі падіння довіри до всіх політичних сил для кандидатів набагато цікавіше буде йти нібито незалежно.

Враховуючи відсутність внутрішньопартійної конкуренції, що можна було забезпечити регіональними відкритими списками, Україна лише віддаляється від формування більш чіткої, строгої, структурованої, ідеологічно базованої партійної політичної системи.

Про ситуацію в законодавчій сфері України

Після приходу до влади в Україні у 2010 р. політичних сил на чолі з діючим Президентом В. Януковичем у зовнішній політиці офіційного Києва відбулися серйозні зміни, які становлять інтерес для європейського співтовариства. Значною мірою цей інтерес ґрунтується на геополітичному аспекті. Україна має спільні кордони з «новими» членами об'єднання: Польщею, Румунією, Угорщиною та Словаччиною.

Згадані зміни торкаються, зокрема, такої важливої сфери як реформування судової системи. Нинішнім українським керівництвом за активною консультативною та іншою допомогою представників Ради Європи та інших європейських інституцій робляться реальні кроки в цьому напрямі. Наприклад, Президент України особисто контролює реформування виборчого законодавства України, яке трансформується на основі загальноприйнятих міжнародних стандартів. Ідеться, зокрема, про вдосконалення виборчої системи; оптимізацію термінів проведення виборів; створення додаткових гарантій виконання електоральних прав українських громадян; підвищення рівня підготовки членів виборчих комісій; поліпшення технічного забезпечення виборів і врахування думки всіх учасників виборчого процесу, у тому числі опозиції. Також відбуваються зміни в карному законодавстві, спрямовані на формування умов для рівноправності українських громадян перед законом.

Безсумнівно обраний Україною шлях є не таким простим і швидким як хотілося би. Яскравим зразком цього є події, що відбуваються сьогодні навколо колишнього прем'єр-міністра й лідерки БЮТ Ю. Тимошенко. Якщо не торкатися політичного аспекту самої справи, слід звернути увагу на два важливі моменти. По-перше, з

формальної точки зору дії українських правоохоронних органів не суперечать чинному законодавству. По-друге, на їх працівників здійснюється значний тиск у середині країни й з-за кордону.

Наприклад, президент найбільшою фракцією Європарламенту – Європейської народної партії – В. Мартене приділяє в останні місяці підвищену увагу «справі Тимошенко», про що свідчать його неодноразові висловлювання й заяви. При цьому він намагається виступати від імені ЄНП, а іноді всього Європейського парламенту. Перебуваючи в Києві, В. Мартене заявив: «Як і вся ЄНП, я завжди вважав, що суд над Ю. Тимошенко – політично мотивований утиск». Проте з його позицією не згодні не тільки інші європарламентарі, насамперед представники другої за значущістю політичної сили Європарламенту – Прогресивного альянсу соціалістів і демократів, але й інші члени ЄНП.

Торкаючись України, слід зазначити, що вона у зв'язку зі сталими євроінтеграційними прагненнями пересічними громадянами подібна не завжди об'єктивна критика сприймається досить боляче.

Враховуючи складність перехідного періоду від авторитаризму радянського зразку до європейської демократії, українське суспільство, очевидно, має право очікувати більш доброзичливого ставлення з боку представників впливових євроінституцій. Позитивним прикладом останнього є співпраця з Радою Європи, плідна й багатоаспектна допомога якої дає змогу досить оптимістично оцінювати майбутнє України.

Л. Присяжна, наук. співроб. НЮБ

Освіта майбутнього

Стан сучасної української освіти в контексті інноваційного розвитку країни, задоволення попиту ринку праці тощо є сьогодні надзвичайно актуальною.

Відповіді на запитання щодо нових орієнтирів розвитку української освіти: якими мають бути якісні показники освіти та який термін надається для «модернізації» освіти (кадри, фінанси тощо) мали дати Національна стратегія розвитку освіти на 2012–2021 рр. та проект нової редакції закону «Про вищу освіту», які були підтримані III Всеукраїнським з'їздом працівників освіти (згідно зі ст. 16 «Закону про

освіту», найвищим органом громадського самоврядування в освіті є саме з'їзд педагогічних працівників).

Зокрема, згідно з Національною стратегією розвитку освіти в Україні впродовж трьох-п'яти років держкоштом планується відремонтувати всі школи та під'їзні дороги до них. Сільських дітей мають забезпечити автобусним перевезенням, а молодих педагогів, які приїжджатимуть за призначенням у регіони, – гідним безоплатним житлом. Також упродовж двох наступних років місцева влада і шкільні адміністрації мають забезпечити свої навчальні заклади внутрішніми туалетами та іншими вигодами.

Крім того, за новою стратегією на 2012–2021 рр., влада обіцяє відновлення роботи закритих раніше дитячих садків з тим, щоб вони могли забезпечити стовідсоткове охоплення дошкільним вихованням усіх дітей, які досягли п'ятирічного віку. Водночас оптимізація мережі загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладів триватиме відповідно до демографічних та економічних показників. Отже, на відкриття нових шкіл у малонаселених пунктах годі сподіватися...

Уже найближчим часом влада обіцяє забезпечити всі сільські школи новим технічним обладнанням, комп'ютерними класами та під'єднанням до всесвітньої мережі.

Що стосується безпосередньо навчальних програм, то планується запровадження більш раннього вивчення іноземної мови та інформатики. Водночас пропонується скорочення кількості обов'язкових предметів і профілів у старшій школі і збільшення рухового режиму учнів до 12 годин на тиждень за рахунок збільшення кількості уроків фізичної культури, розвитку спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи.

Вищі навчальні заклади I–II рівнів акредитації пропонують працювати за двома системами: академічною (на основі бакалаврських програм) та професійною (базуючись на замовленні роботодавців). Усі педагогічні училища та технікуми планується реорганізувати в коледжі, які відповідно будуть діяти як структурні підрозділи університетів або самостійні виші.

Забезпечити сільські школи необхідними фахівцями збираються за рахунок збільшення до 50 % цільового прийому на педагогічні спеціальності саме сільської молоді, але з урахуванням регіональних потреб.

Кожний навчальний заклад залежно від кількості учнів обіцяють забезпечити, як мінімум, одним психологом та соціальним педагогом.

А контроль та спостереження за учнями під час їхнього перебування в шкільних закладах посилять за допомогою інформаційної системи «Карта учня».

Реформування зачепить і бібліотечну справу: книгозбірні стануть доступними в мережі Інтернет, що сприятиме розвитку та спрощенню дистанційного навчання.

Однак Національна стратегія розвитку освіти в Україні на найближче десятиліття, яку Міністерство освіти оприлюднило для обговорення за 18 днів до з'їзду педагогічних працівників, викликала неоднозначну реакцію серед експертів, громадських діячів та освітян. Зокрема, фахівці критикують її за «надлишкову узагальненість задекларованих цілей».

Так, голова ГО «Академія наук вищої школи» М. Дробноход вважає, що «всі недоліки, всі недоречності, які мали місце раніше в підготовці документів у галузі освіти, закладені й у цей документ (“Національна стратегія розвитку освіти на 2012–2021 рр.” – Ред.). Здається, ці люди не знають, що таке стратегія. Перелічено питання, про які всі знають – і немає шляхів їх вирішення. Кожен пункт – лише декларація, яку можна розуміти по-різному».

На думку директора Центру тестових технологій і моніторингу якості освіти І. Лікарчука, «...в освіті є три болючих проблеми. Перша – управління, яке сьогодні скочується до гірших традицій централізованої системи. Друга – проблема якості освіти. Інститут Горшеніна провів опитування, яке показало: половина опитаних незадоволена якістю шкільної освіти в Україні. Третя – проблема економіки освіти. Жодної з цих проблем Стратегія не деталізує і взагалі не визначає як важливі».

Крім того, цей документ передбачає створення «поліції моралі» для педагогів. У кожному закладі освіти має бути створена комісія з педагогічної етики з представників адміністрації. А в Міністерстві такий комітет має бути створений з представників керівництва Міністерства, зокрема самого міністра. ...Думаю, дехто дуже скучив за партійними зборами радянських часів, коли розглядали моральне обличчя комуніста. Але гірше всього те, що цим комісіям делегується право вносити пропозиції про можливість перебування педагога на посаді», – вважає експерт.

Президент Києво-Могилянської академії С. Квіт акцентує увагу на проблемах вищої освіти і науки. Зокрема, на його думку, «у Стратегії жодного разу не фокусується увага на реформуванні університетів. Люди, які це писали, просто не розуміють, про що йдеться. Ніде немає

жодної згадки про науку. Не може бути ніякої вищої освіти без науки. Пропонується ввести якусь “державну складову”, оптимізувати перелік спеціальностей і стандартів, що зробить неможливими міждисциплінарні програми».

Незважаючи на те що Прем'єр-міністр М. Азаров написав на своїй сторінці в соціальній мережі Facebook про те, що Кабінет Міністрів вніс до Верховної Ради проект нової редакції закону «Про вищу освіту», його досі не оприлюднено. Перший директор Українського центру оцінювання якості освіти Л. Гриневич повідомила, що «досі невідомо, яку версію цього законопроекту вніс голова Кабінету Міністрів до Верховної Ради». «Будь-які маніпулювання думкою, що всі зауваження враховані, що насправді ми йдемо в європейський освітній простір – це словоблудіє», – зазначила експерт.

Погоджений, як стверджують в уряді, з представниками профспілкових і академічних кіл документ налічує 85 сторінок і, на думку першого заступника голови Комітету Верховної Ради з питань освіти і науки М. Луцького (Партія регіонів), може бути схвалений парламентом до кінця листопада.

Як відомо, початковий варіант законопроекту «Про вищу освіту», розроблений за безпосередньої участі міністра освіти і науки Д. Табачника, був оприлюднений МОН в листопаді 2010 р. Документ надавав вузам право щорічно проводити перерахунок плати за контрактне навчання з урахуванням інфляції; узаконював проведення зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) і нові правила прийому до вишів: на підставі результатів ЗНО, середнього балу атестата й творчого конкурсу. Вищі навчальні заклади в законопроекті пропонувалося класифікувати за кількістю студентів: університет – не менш як 10 тис., академія – 3 тис., коледж – 1 тис. осіб.

Запропоновані норми спричинили масові акції протесту студентів і критику академічного співтовариства. Після цього за розпорядженням Президента В. Януковича законопроект було направлено на доопрацювання.

Але президент НаУКМА С. Квіт, який брав участь у доопрацюванні законопроекту, залишився незадоволений кінцевою редакцією, назвавши її «авторитарною». «Виходячи з документа, держава має намір продовжувати втручатися в академічну діяльність університетів: приймати захист дисертацій, присуджувати вчені звання і ступені, визначати переліки спеціальностей для вузів. У всьому світі

цим вже давно займаються самі університети, і тільки нас продовжують повертати на пострадянський освітній простір», – зауважив він.

У свою чергу влада вважає, що розширення автономії вузів, у тому числі у фінансовій сфері, є одним з головних трендів законопроекту. Наприклад, це стосується дозволу вузам надавати студентам платні послуги, перелік яких буде встановлюватися урядом, і самостійно витратити отримані кошти. Розмір плати за навчання вузам пропонується фіксувати в контракті зі студентом, при цьому в ч. 7 ст. 67 зазначається, що сума може змінюватися з урахуванням «визначеного в установленому порядку офіційного індексу інфляції за попередній календарний рік». «Погоджуючись на контрактне навчання, студент купує платну послугу, ціна якої може змінюватися залежно від економічного стану в країні. Ніхто не заважає студенту заплатити відразу за весь термін навчання за однією ціною, не чекаючи зміни собівартості», – зауважив М. Луцький.

Однак у студентській профспілці «Пряма дія» вважають, що остаточна версія законопроекту «Про вищу освіту» не враховує думки студентів і дає можливості для корупції. «Плата за навчання може змінюватися на розсуд вузу, що може використовуватися як інструмент фінансового тиску на студентів. Це комерціалізація освіти», – заявив активіст профспілки А. Мовчан. Він побоюється, що вступ до вузу на підставі атестата про середню освіту «поверне корупцію в школи»: батькам знову потрібно буде давати хабарі вчителям, аби їхні діти одержали гарний атестат.

«Новим законопроектом “Про вищу освіту” вибудовується ієрархічна структура, коли всі вузи і всі ректори будуть безпосередньо залежні від однієї людини – міністра освіти», – вважає народний депутат України, голова підкомітету з питань базової освіти Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Л. Оробець. «За такої умови ніякої вузівської автономії, у першу чергу фінансової, не існує. Цей законопроект не передбачає права університетів мати у власності їхні приміщення та інші фонди. А це означає, що як тільки ректор чи президент, скажімо, Могилянки, дозволить собі критичне зауваження в бік міністра, то одразу ж полетять ставки, приміщення та держзамовлення», – зазначила депутат.

«Цей законопроект не утверджує фундаментальні засади європейського освітнього простору, такі як реальна автономія вузів, академічна свобода викладачів і студентів. Не вирішує він і питання мобільності студентів, яке, до речі, є актуальним не тільки з точки

зору обміну з європейським освітнім простором, а навіть між сходом і заходом України. Сьогодні український студент просто не може повчитися один курс в одному університеті, а потім безболісно перейти на інший курс в інший університет. Це супроводжується величезною кількістю проблем», – повідомила Л. Гриневич.

Експерт зробила висновок, що за риторикою та новими термінами, які «начебто є в законопроекті», приховується бажання зберегти централізований вплив на систему вищої освіти. Тому, на думку Л. Гриневич, законопроект не може бути ухвалений, а потребує більш досконалої альтернативи.

Лідер партії «За Україну!» В. Кириленко взагалі вважає, що Закон «Про дошкільну освіту», «Про середню освіту» та «Про вищу освіту» є «калькою розділів закону про мови, внесеного українофобами з партії В. Януковича до парламенту. на його думку, їх головне завдання – витіснити українську мову з дошкільної, середньої та вищої освіти». Політик переконаний, що «регіонали» розуміючи, що сьогодні у них немає 300 голосів, щоб змінити 10 статтю Конституції України, хочуть запровадити російську мову як другу державну за допомогою ухвалення окремих законів, наприклад, про зменшення квот на українську музику, фактичне зменшення кількості україномовних закладів освіти та україномовних груп у них тощо.

Справді, система освіти потребує нових імпульсів для розвитку та суттєвого оновлення. Але хто замислювався, навіщо Україні стільки інженерів, якщо немає заводів? Навіщо стільки економістів і юристів? Навіщо стільки вчителів з лікарями, якщо 90 % з них ніколи не буде працювати за спеціальністю? Половина цих «фахівців» навчається за бюджетні кошти, отримує стипендію 530 грн і вимагає 900 грн.

Згідно з даними соціологічного опитування Фонду «Демократичні ініціативи», серед проблем, що хвилюють українське студентство, на першому місці – занепокоєння щодо майбутнього працевлаштування. На другому – нестача коштів на проживання. І лише третім студенти назвали якість знань.

На питання що студенти вважають хорошою роботою і чи збираються працювати за спеціальністю, лише третина дала ствердну відповідь, третина працюватиме, якщо там буде нормальна оплата. А серед киян найбільше тих, хто не збирається працювати за спеціальністю. Це 17 % – більше, ніж по Україні загалом. Але коли запитали, що треба для того, щоб мати хорошу роботу, то серед киян най-

більше тих, хто вважає, що для цього треба мати в першу чергу гроші і зв'язки. Ось де маємо одну з основних проблем освіти.

Без культу освіти і культу знань жодна нація не має перспектив ні сьогодні, ні в майбутньому. Українцям є що втрачати, адже ми ще належимо до числа найбільш освічених націй світу. Чи стане жити краще за Національною стратегією розвитку освіти і новими законами про освіту покаже час...

Імовірний розвиток подій:

– на думку багатьох експертів розширення законом автономії вузів, має свої плюси і мінуси. З одного боку можливість університетів надавати платні послуги, дає можливість вузам поповнити свої бюджети і витратити ці кошти самостійно. З іншого, це може стати значним матеріальним навантаженням на малозабезпечених студентів, які будуть вимушені сплачувати за певні послуги аби підтримувати якісний рівень своєї освіти;

– фахівці освітньої сфери наголошують, що в законі відповідним чином не врегульована норма, щодо переліку навчальних закладів які можуть проводити певні вступні випробування та виставляти бал навчального закладу. Освітняни вважають, що право на це мають отримати лише дослідницькі університети, яких повинно бути одиниці. На практиці ж їх може буде десятки...

– цілком імовірно, що в разі подання Міністерством освіти та науки, молоді і спорту законопроекту про вищу освіту до Верховної Ради парламентарі його приймуть вже в цьому році.

НОВИНИ ЗАКОНОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ

З 18 листопада по 5 грудня Президентом України були підписані закони:

1. Закон № 4014-VI «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України стосовно спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності».

Закон поділяє спрощенців на три категорії: підприємці з річним оборотом до 150 тис. грн – єдиний податок від 10 до 100 грн на місяць;

оборот до 1 млн грн при 10 найманих працівниках – податок від 20 до 200 грн; фізичні особи з оборотом до 3 млн грн при 20 найманих працівниках, – податок становить 3 % від доходу при сплаті ПДВ і 5 % при включенні ПДВ до складу єдиного податку. Є ще четверта група: юридичні особи з оборотом до 5 млн при 50 найманих працівниках. Ставка ЄП визначається, як для третьої групи.

Закон дозволяє фізособам на ЄП реєструватися платниками ПДВ, а також дозволяє платникам податку на прибуток відносити до витрат кошти, витрачені на придбання товарів (робіт, послуг) у спрощенців, але перелік доходів і витрат платники податку на прибуток повинні враховувати в розрізі контрагентів – платників єдиного податку.

Припустимий обсяг обороту збільшується у 2–6 разів для всіх груп підприємців, при цьому сума сплачуваного податку зменшується удвічі порівняно з чинними ставками.

2. Закон № 3999–VI «Про внесення зміни до ст. 17 Закону України “Про міліцію” щодо вимог до осіб, які приймаються на службу до міліції».

Згідно з законом, на службу до міліції приймаються на контрактній основі громадяни України, які досягли 18-річного віку (крім випадків, встановлених законодавством), мають повну середню освіту, володіють державною мовою, здатні за своїми особистими, діловими і моральними якостями, фізичної підготовки та станом здоров'я виконувати покладені на міліцію завдання. При прийомі на службу в міліцію може бути встановлено випробування строком до одного року.

Призовники не підлягають прийняттю на службу в міліцію, крім осіб, які приймаються на навчання до вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України.

Крім того, законопроектом передбачено, що на службу в міліцію не може бути прийнята особа, яка була засуджена за злочин вироком суду, що набрав законної сили, і особа, щодо якої було винесено рішення про закриття кримінальної справи за nereабілітуючими підставами.

3. Закон «Про внесення змін до ст. 17 Закону України “Про лікарські засоби”».

Законом вносяться зміни до ст. 17 Закону України «Про лікарські засоби», доповнивши перелік підстав для ввезення на митну територію України незареєстрованих лікарських засобів, зокрема, для проведення фармацевтичної розробки лікарських засобів, у тому числі відпрацювання технології виробництва дослідних серій, розробки та апробації аналітичних методів контролю якості (субстанції, у тому

числі пелети, премікси, а також продукція у формі «in bulk») та для наукових досліджень.

4. Закон № 4026-VI «Про внесення змін до Закону України “Про Збройні сили України”».

Законом розширено коло випадків, в яких формування, військові частини і підрозділи та чергові сили Збройних сил України в мирний час мають право застосовувати і використовувати зброю та бойову техніку.

Зокрема, змінами внесеними до ст. 1 закону України «Про Збройні сили України», передбачається, що з’єднання, військові частини і підрозділи Збройних сил України можуть залучатися до здійснення заходів правового режиму воєнного та надзвичайного стану, боротьби з тероризмом і піратством, посилення охорони державного кордону, суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, континентального шельфу України та їх правового оформлення, протидія незаконному перевезенню зброї та наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів у відкритому морі, ліквідації надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, надання військової допомоги іншим державам, зокрема в межах, визначених указами Президента України, які затверджуються чи схвалюються Верховною Радою України.

5. Закон № 3994-VI «Про внесення змін до Закону України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності щодо порядку видачі копії ліцензії”».

Закон спрямований на врегулювання питання видачі копії ліцензії фізичним особам-підприємцям для здійснення ліцензованих видів господарської діяльності за новим місцем проведення такої діяльності.

Також глава держави підписав Закон № 3995-VI «Про внесення змін до Закону України “Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності”».

Законом вилучаються з Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності пункти, якими до документів дозвільного характеру віднесені свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та свідоцтво на право заняття нотаріальною діяльністю.

Вилучення зазначених свідоцтв зі згаданого Переліку усуне необхідність отримувати додатковий дозвільний документ для цих видів діяльності, сприятиме упорядкуванню дозвільних процедур.

6. Закон № 3995-VI «Про внесення змін до Закону України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»».

Законом вилучаються з Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності пункти, якими до документів дозвільного характеру віднесено свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю та свідоцтво на право зайняття нотаріальною діяльністю.

Виключення зазначених свідоцтв із згаданого Переліку усуне необхідність отримувати додатковий дозвільний документ для цих видів діяльності, сприятиме упорядкуванню дозвільних процедур.

Президент України В. Янукович прийняв рішення ветировать Закон «О внесении изменений в некоторые законы Украины относительно расчетов за природный газ и электрическую энергию».

Отмеченным документом предлагалось внедрение текущих счетов со специальным режимом использования, на которые должны перечисляться средства, поступающие как плата за услуги по питьевому водоснабжению и поставленную тепловую энергию для проведения расчетов предприятиями теплоэнергетики и водоснабжения за употребленный газ и электрическую энергию.

Президент соглашается с необходимостью обеспечить улучшение состояния расчетов за энергоносители, однако имеет к закону, поступающему на его подпись, ряд замечаний.

В предложенных изменениях к законам «О питьевой воде и питьевом водоснабжении» и «О теплоснабжении» есть ссылка на Национальную комиссию регулирования рынка коммунальных услуг Украины. Однако, в соответствии с законодательством, отмеченную функцию выполняет Национальная комиссия, осуществляющая государственное регулирование в сфере коммунальных услуг.

Кроме того, принятый парламентом закон искусственно суживает перечень предприятий, для которых внедряется новый механизм проведения расчетов, поскольку он выводит из сферы его действия предприятия, осуществляющие водоотвод, а также производство и транспортировку тепловой энергии.

Глава государства также отметил, что предложенные изменения к Закону «О теплоснабжении» содержат полномочия одновременно двух органов власти относительно установления алгоритма распре-

деления средств для субъектов ведения хозяйства, которые осуществляют деятельность по производству тепловой энергии.

Закон, который поступил на подпись, не предусматривает гарантий защиты текущих счетов со специальным режимом использования. По мнению Президента, это создает условия для злоупотреблений путем свертывания взыскания и приостановки операций на таких счетах с использованием механизмов судебного процесса (*Янукович ветировал закон о расчетах за природный газ и электроэнергию // РБК-Украина (<http://www.rbc.ua>). – 2011. – 6.12.*)

Президент Украины В. Янукович наложил вето на принятый Верховной Радой Закон «О применении оружия в мирное время». В частности, Президент предложил из текста закона убрать норму, «которая неоправданно расширяет полномочия парламента».

В предложениях главы государства отмечалось, что ВР превысила свои полномочия, предусмотрев в законе, что соединения, воинские части и подразделения ВСУ могут привлекаться к осуществлению мер правового режима военного и чрезвычайного положения, борьбе с терроризмом и пиратством, усилению охраны государственной границы, суверенных прав Украины в ее исключительной (морской) экономической зоне, континентального шельфа Украины и их правового оформления, предоставлению военной помощи другим государствам в пределах, определенных указами Президента, которые утверждаются или одобряются парламентом.

В. Янукович предложил исключить из этой нормы часть «в пределах, определенных указами Президента Украины, которые утверждаются или одобряются Верховной Радой Украины».

Президент считает, что «одобрение или утверждение Верховной Радой Украины каких-либо решений, касающихся привлечения соединений, воинских частей и подразделений Вооруженных сил Украины для выполнения других задач в соответствии с законом Конституцией Украины не предусмотрено» (*В. Янукович подписал закон, позволяющий ему принимать решение о применении оружия в мирное время // Вибори в Україні та світі (<http://vybory.org.ua/?id=40516>). – 2011. – 5.12.*)

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо

посилення відповідальності за порушення порядку встановлення і використання спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

Законодавчим актом збільшено розмір штрафу за порушення порядку встановлення і використання спеціальних світлових або звукових пристроїв від 2500 до 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією таких пристроїв.

Відповідні зміни внесено до ст. 1225 Кодексу України про адміністративні правопорушення «Порушення порядку встановлення і використання спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв» (*Офіційний веб-сайт Верховної Ради України (http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/publish/article/news_left?art_id=292413&cat_id=37486). – 2011. – 7.12).*

Верховна Рада України прийняла за основу проект закону «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Законопроектом (реєстр. № 9342) пропонується змінити правові, фінансові та організаційні основи функціонування системи обов'язкового гарантування вкладів, розширивши компетенцію Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Зокрема, проект передбачає:

– запровадження оцінки банківської діяльності на основі системи керування ризиками, запровадження понять «проблемного банку» та «неплатоспроможного банку» із застосуванням кількісних та якісних критеріїв, які встановлюються Законом «Про банки і банківську діяльність»;

– передачу повноважень щодо виведення з ринку неплатоспроможних банків від Національного банку до ФГВФО;

– корегування практики супроводження діяльності проблемних банків з боку Національного банку України з метою вдосконалення системи нагляду за проблемними банками та сприяння зменшення витрат ФГВФО в процесі роботи з неплатоспроможними банками.

Згідно з проектом, Національний банк продовжуватиме виконувати функції з банківського регулювання та пруденційного нагляду, у тому числі здійснюватиме посилений нагляд за діяльністю проблемних банків та впроваджуватиме програми їх фінансового оздоровлення в межах встановлених законодавством часових обмежень. НБУ продовжуватиме застосовувати всі існуючі заходи впливу, у тому

числі призначення куратора, як це визначено в Законі «Про банки і банківську діяльність», крім запровадження тимчасової адміністрації або призначення ліквідатора.

Законопроектом встановлено порядок процедури тимчасової адміністрації та ліквідації неплатоспроможного банку, функції та повноваження уповноважених осіб на здійснення тимчасової адміністрації та ліквідації, вимоги до плану врегулювання неплатоспроможного банку.

Крім того, проектом закону передбачена можливість створення ФГВФО перехідного банку з подальшим його продажем за результатами конкурсу (аукціону) інвестору (*Офіційний веб-сайт Верховної Ради України (http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/publish/article/news_left?art_id=292445&cat_id=37486). – 2011. – 7.12).*

В Верховной Раде зарегистрирован законопроект № 9526, предусматривающий внесение изменений в Уголовный и Уголовно-процессуальный кодексы относительно привлечения несовершеннолетних к совершению преступных и антиобщественных действий.

Автором проекта является депутат В. Шемчук (НУ – НС).

Речь идет о внесении изменений в ст. 304 УК. На сегодняшний день эта статья предусматривает в диспозиции два разных по степени общественной опасности преступления: вовлечение несовершеннолетних в совершение преступления и вовлечение в пьянство, занятие нищенством и азартными играми.

Проектом предложено дополнить УК ст. 304-1, в которой отдельно будет предусмотрена ответственность за вовлечение несовершеннолетнего в совершение антиобщественных действий. В число таких действий дополнительно включено бродяжничество, вовлечение в которое сейчас не является преступлением.

Проектом предусматривается, что от уголовной ответственности по новой статье будут освобождаться родители, отчим, мачеха, опекун или попечитель несовершеннолетнего, если их действия стали следствием потери источника средств к существованию или отсутствия места жительства (*Введение уголовной ответственности за вовлечение несовершеннолетних в антиобщественную деятельность // Информационный юридический портал Status-Quo (<http://www.s-quo.com>). – 2011. – 7.12)*

Верховная Рада Украины приняла поправки Президента В. Януковича к изменениям в Жилищный кодекс УРСР, которыми фактически узаконивается налогообложение застекленных балконов и лоджий.

Для балконов и террас коэффициент составит 0,3, для лоджий – 0,5, для застекленных балконов – 0,8 и для веранд, застекленных лоджий и холодных кладовых – 1,0.

Президентские коэффициенты почти полностью совпадают с ныне действующими. Однако нынешние регулируются не подзаконными актами, а во-вторых, такого понятия, как застекленный балкон, официально ни у строителей, ни у БТИ не существует. Оно и не могло существовать, потому что все застекленные балконы в стране – самодеятельность жильцов.

Для всех квартир с застекленными балконами БТИ пересчитают общую площадь по новому «балконному» коэффициенту 0,8, и квартплата у жителей этих квартир увеличится.

Кроме того, новый Жилищный кодекс существенно ограничит в правах владельцев квартир в пользу управляющих компаний и значительно расширит права застройщиков. Авторы документа утверждают, что Жилищный кодекс создает предпосылки для создания рынка предоставления коммунальных услуг, а также уверяют, что наиболее неприемлемые нормы уже убрали из проекта, который уже прошел первое чтение.

Проект ЖК содержал немало спорных положений, ограничивающих права граждан. В частности, проект кодекса предусматривает возможность принудительного отселения должников, а также неограниченные штрафы за просрочку оплаты коммунальных услуг (*Українцям ввели налог на застекленні балкони // Журнал Житомира (<http://zhzh.info/news/2011-11-18-11454>). – 2011. – 18.11*).

Верховна Рада України прийняла в першому читанні проект закону «Про поводження з відпрацьованим ядерним паливом».

Головне завдання запропонованого проекту – законодавчо закріпити місце будівництва в Чорнобильській зоні відчуження централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива реакторів типу ВВЕР, якими оснащені майже всі вітчизняні АЕС. З одного боку, таке рішення здається логічним: чим шороку платити росіянам сотні міль-

йонів доларів за зберігання відпрацьованого українськими АЕС ядерного палива, чи не краще ці кошти спрямувати на потреби вітчизняної атомної галузі? З іншого боку, існують побоювання, чи варто під Київ «підкладати» ще одну ядерну «бомбу» уповільненої дії? (*Сховище відпрацьованого ядерного палива: ціна питання // Дзеркало тижня. Україна* (http://dt.ua/POLITICS/shovische_vidpratsovanogo_yadernogo_paliva_tsina_pitannya-92408.html). – 2011. – 25.11).

В парламенте зарегистрирован законопроект, который делает невозможным функционирование организаций вроде МММ в Украине. Автор – экс-министр экономики, «бютовец» С. Терехин.

Согласно законопроекту С. Терехина, финансовая пирамида – это метод привлечения и использования лицом финансового актива вкладчика, по которому сохранение его реальной стоимости или выплата дохода, или его возвращение обеспечиваются полностью или частично за счет источников, не связанных с распределением чистых активов, страховых или иных нераскрытых резервов, сформированных указанным лицом в соответствии с законодательством. Деятельность, направленная на создание и ведение финансовых пирамид, в том числе с использованием е-денег, является запрещенной в Украине и приравнивается к мошенничеству с финансовыми ресурсами.

Также законопроект урегулює фінансові відносини, пов'язані з використанням електронних грошей (*В Раде предложили уничтожить «МММ» и другие финансовые пирамиды // TopMedia* (http://topmedia.com.ua/news/show/2011-11-25/20424_v-rade-predlozhili-unichtozhit-mmm-i-drugie-finansovye-piramidy). – 2011. – 25.11).

В парламенті зареєстровано проект закону «Про депозитарну систему України», розроблений Професійною асоціацією реєстраторів і депозитаріїв (ПАРД) спільно з народним депутатом України (БЮТ) С. Терехінім.

Напередодні асоціація депозитаріїв виступила з жорсткою критикою урядового проекту закону № 9428 від 08.11.11 «Про систему депозитарного обліку цінних паперів». У заяві ПАРД стверджується, що прийняття закону в запропонованій Кабміном редакції призведе до «порушень прав власності на цінні папери, монополізації ринку

депозитарної діяльності, високої концентрації ризиків з можливими локальними і системними кризами у фінансовій системі».

«У проекті закону про ДСУ, в порівнянні з проектом закону про СДО, детальніше регламентовані засади здійснення депозитарної діяльності на фондовому ринку. При цьому регламентації технологічних процесів та окремих питань здійснення професійної діяльності віднесені до функцій Центрального депозитарію», – ідеться в порівняльному аналізі ПАРД.

Асоціація депозитаріїв вважає Центральний депозитарій юридичною особою, що створюється і функціонує в організаційно-правовій формі невідприємницького товариства. Це дасть змогу уникнути корпоративних конфліктів і незаконних спроб отримати прямий або непрямий контроль над Центральним депозитарієм (законопроект Кабміну передбачає функціонування Центрального депозитарію цінних паперів у формі публічного акціонерного товариства).

«Цінні папери, що належать депоненту, зберігає і враховує депозитарна установа, уповноважена видавати виписки з рахунку в цінних паперах депонента – підтвердження права власності. Такий підхід гарантує високий рівень захищеності прав інвесторів», – ідеться в пояснювальній записці до проекту закону.

Цілісність і єдність депозитарної системи, на думку профучасників, забезпечить «можливість прийняття рішення про передачу державних цінних паперів на депозитарне обслуговування в Центральний депозитарій через два роки з моменту набуття чинності закону», а також відсутність окремого обліку цінних паперів кожної з 10 існуючих фондових бірж. Запобігти штучному перерозподілу, монополізації, підвищенню цін і зниженню якості наданих послуг на ринку депозитарних послуг можливо буде завдяки введенню «оптимального ринкового» розподілу функцій між Центральним депозитарієм і депозитарною установою».

Попередній текст законопроекту, як зазначають юристи, дає підстави для позитивної оцінки пропонованих нововведень. По-перше, він розроблений учасниками фондового ринку з урахуванням їх досвіду і практики. По-друге – містить декілька важливих технічних і юридичних моментів. «Законопроект на сьогоднішній день є кращою альтернативою існуючому документу, підготовленому Кабінетом Міністрів», – погоджується юрист МЮФ Noerg O. Задорожний. У разі його прийняття, за словами юриста, певні проблеми ринку будуть вирішені.

Однозначним плюсом законопроекту асоціації, на його думку, є одночасний облік прав на цінні папери і прав за цінними паперами депозитарними установами, що дасть змогу заощадити деякі кошти і виключити додаткову роботу. Здійснення клірингу виключно ЦД також, за його словами, є позитивним моментом, оскільки дасть змогу виключити концентрацію ризиків на фондових біржах.

«Впровадження одночасного переходу прав на цінні папери за законопроектом ПАРД унеможливить приховування відносин контролю і сприятиме поліпшенню інвестиційного клімату», – коментує юрист LCF LAW GROUP С. Яворський. Водночас як механізм, запропонований КМУ, за його словами, ускладнить застосування антимонопольного законодавства та законодавства про запобігання легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом (*Депозитарій врятує від монополії* // *Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2011. – 1.12).

Народний депутат України В. Янукович пропонує надати «податкові канікули» на п'ять років для компаній, які займаються інформаційними технологіями. Відповідні законопроекти вже зареєстровані у Верховній Раді.

Зокрема передбачено, що податок на прибуток буде знижено до 16 % (нині – 21 %), податок на доходи фізичних осіб до 10 % (нині – 15 %), а податок на додану вартість – скасуваний (*Янукович-молодший пропонує «податкові канікули»* (<http://regionews.com.ua/node/20028>). – 2011. – 24.11).

ВІДГУКИ

Законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо введення податку на багатство»

Віце-прем'єр-міністр соціальної політики С. Тігіпко оприлюднив доопрацьовані зміни до Податкового кодексу, які стосуються запровадження з 1 січня податку на багатство, з урахуванням понад 200 пропозицій громадськості. Більшість зауважень стосуються завищених показників площі об'єктів нерухомості, які будуть підпадати під оподаткування, – 300 кв м для квартир і 600 кв м для житлових будинків.

Розробники вирішили знизити цю планку до 200 і 400 кв м. Ставка залишилася колишньою – 2 % від мінімальної зарплати за 1 кв м (з 1 грудня мінімальна зарплата становитиме 1004 грн). Податок на нерухомість, який буде застосовуватися з 1 липня, передбачає більш високий поріг оподаткування – 250 кв м. Розширюється і коло неоподатковуваних автомобілів: поріг для об'єму їх двигунів зменшується з 4 тис. до 3,4 тис. куб. см, щоб залучити до сплати податку власників таких моделей, як Infiniti, Lexus, Porsche.

Щоб податок не стосувався старих машин, використовуватиметься понижуючий коефіцієнт до ставки податку, яка становить 20 % МОЗ за кожні 100 куб. см. Залежно від терміну використання автомобіля коефіцієнт становитиме від 1 (нові та до п'яти років) до 0,2 (понад 15 років). Запропоновано диференціювати оподаткування межу площі ділянки в залежності від її цільового використання і місцезнаходження. Податок буде стягуватися з ділянки в селі, використаної для будівництва житла, площею понад 0,75 га, у селищі – 0,45 га, у місті – 0,3 га, для індивідуального дачного будівництва – 0,3 га. Податком обкладатиметься також ділянка або їх сукупність загальною площею понад 0,36 га, якщо на одній з ділянок розташований житловий будинок площею 400 кв. м.

С. Тігілко продовжує оцінювати економічний ефект від введення податку на багатство в 800 млн грн. Усе, що зберуть з багатих, спрямують на виплату пенсій. Але експерти порахували: якщо 800 млн грн розділити між 14-ма мільйонами пенсіонерів, вийде приблизно по 60 грн на людину. Однак і ці кошти навряд чи вдасться зібрати. Адже щоб змусити багатих платити, спочатку треба визначити, хто і яким майном володіє. Народні депутати багатих радять шукати посеред них, у парламенті. Проте більшість цінних речей, авто та нерухомість найчастіше зареєстровані на юридичних осіб. А вони під податок на розкіш не підпадають. Щоб встановити реальну соціальну справедливість та змусити багатих платити за бідних – експерти пропонують перекрити витікання капіталу в офшори. Щорічно з України туди надходить близько 8 млрд дол. Деякі експерти вказують на велику кількість недоліків законопроекту, а деякі, навпаки, про його високу ефективність.

А. Присяжнюк, перший секретар ЦК ЛКСМУ: «Такіе законодательные изменения очень необходимы народу Украины, потому что, с одной стороны, мы имеем бедных и обездоленных, а с другой стороны – кучку богатых олигархов, которые почему-то за

20 лет так и не научились платить налог со своей роскоши. Все эксперты сошлись в том, что такой налог действительно необходим. Никто не против, что это нормально. Однако прежде, чем изобретать велосипед, нужно зайти в магазин и посмотреть на выбор, поскольку подобные законопроекты есть в различных странах».

Ю. Гаврилечко, експерт Фонду громадської безпеки: «Если за основу берется цена, не обязательно вводит новый налог, можно ввести всего-навсего акциз. К примеру, акциз на золото, акциз на часы. А налог должен браться исходя из страховой стоимости.

С. Воробей, радник віце-прем'єр-міністра: «Однако этот акциз – для всех, а закон о богатстве – это налогообложение именно богатства. Поэтому акциз не очень вписывается... У него совсем другая направленность»

П. Розенко, провідний експерт Центру ім. Разумкова: «800 млн грн – это приблизительно на каждого пенсионера 5 грн прибавки к пенсии. Можно ли считать эффективным правительство, которое дает к пенсии каждый год 5 грн надбавки? Очевидно, что нет».

Д. Гетьманцев, кандидат юридичних наук, доцент: «Норми цього законопроекту розраховані на що завгодно, тільки не на прийняття їх у найближчому майбутньому. Навряд чи автори законопроекту серйозно розраховували на нього, як на ефективний механізм акумулювання грошових коштів у централізовані державні фонди. Якщо я отримую дорогу річ у дарунок, я не сплачую податок, якщо купую – сплачую. Чому? Що вже говорити про абсолютно непродуманий механізм контролю за сплатою податку суб'єктами господарювання – реалізаторами так званих предметів розкоші. Як можна проконтролювати рух товарів, часто навіть не індивідуалізованих? Адже це не транспорт і нерухомість, що підлягають обов'язковій реєстрації. Більше того, як показує практика, якщо така ідея не є предметом політичних маніпуляцій, вона успішно реалізується як механізм і як джерело фінансування у т. ч. і Пенсійного фонду. Було ж введено у 1999 р. успішно існуючий досі збір на обов'язкове державне пенсійне страхування щодо операцій з відчуження нерухомості, ювелірних виробів, легкових автовок, тютюнових виробів, валюти, а також надання послуг мобільного зв'язку, що фактично врятувало свого часу Пенсійний фонд від дефолту. Що ж заважало запропонувати доопрацювати існуюче податкове законодавство в частині ставок і об'єктів оподаткування збору до Пенсійного фонду? Або повернути прогресивну шкалу оподаткування податку з доходів фізичних осіб, що

існувала в Україні у 90-х? Або ввести диференційовані ставки ПДВ до різних категорій ПДВ операцій, що оподатковуються? Але ж це похмура, трудомістка, непомітна і, найголовніше, невдячна робота. А міністр соціальної політики вирішив запропонувати країні красиву, але нежиттєздатну ідею, щоб потім приречено розвести руками і звинуватити в неприйнятті його світлих ідей».

С. Тігішко, міністр соціальної політики: «Ми вже близько двох тижнів проводимо обговорення цього законопроекту. Отримали сотні пропозицій. Для нас важливо, що громадськість активно включилася в обговорення цього документа. Усі конструктивні думки ми узагальнюємо і враховуємо при його вдосконаленні. Нам важливо врахувати всі конструктивні пропозиції, особливо представників середнього класу, щоб цей податок платили саме багаті».

М. Матюха, експерт міжнародної аудиторської компанії: «Хто буде платити, якщо у них “нічого немає”? Вони “не є власниками”. А довести, що вони є постійними користувачами цього майна буде дуже “цікаво”. Справа в тому, що сам термін не прописаний у Податковому кодексі. Наприклад, постійний користувач вертольота – скоріше пілот, ніж той, хто сидить позаду нього. Якщо ми говоримо про нерухомість, то податок буде стягуватися по квадратному метражу. Тобто якщо її площа перевищує 300 квадратних м, то за неї потрібно платити “податок на розкіш”. Виникає питання: а якщо у мене велика сім’я? Якщо у мене 10 людей у сім’ї, то 300 квадратів – не така вже й велика розкіш. Водночас будуть люди, у яких 10 таких квартир, зареєстрованих на пільговиків. Відповідно, з них податок платитися не буде. Якщо ви в’їжджаєте в Україну, купивши предмет розкоші за кордоном, то теж повинні будете заплатити за неї податок. Тільки питання: як і хто буде визначати, наприклад, скільки коштують куплені за кордоном дорогі годинники? Як на мене, це нереально».

Закон «Про морські порти»

Верховна Рада України нещодавно ухвалила Закон «Про морські порти». Документ був поданий до парламенту ще п’ять років тому, але думки щодо документа довгий час не знаходили погодження. На думку експертів, галузь давно потребувала оновлення нормативного регулювання, адже порти керувалися Кодексом торгового мореплавання, який був прийнятий ще у 1995 р. Ці кроки можуть значно посприяти підвищенню конкурентоспроможності українських портів. При-

йняття Закону «Про морські порти» є кроком уперед на шляху до приведення законодавства України у відповідність до європейських стандартів.

Для залучення приватних інвестицій у галузь держава обіцяє компенсувати інвестиції в гідротехнічні споруди, автомобільні дороги і залізничні шляхи, що ведуть до портів. Керівники портів сподіваються, що це допоможе вирішити проблему зносу існуючої портової інфраструктури і збільшити обсяги транзиту. Плюсом закону можна вважати вільне формування цін на основні господарські операції портів, держава регулюватиме лише діяльність суб'єктів природних монополій щодо спеціалізованих послуг.

Один з авторів закону, заступник голови парламентського комітету з транспорту і зв'язку Ю. Крук заявив, що закон створює структуру керування портами, яка прийнята в США і ЄС, при якій приватному сектору в портах віддається велика частина функцій.

Згідно з новим законом, в Україні буде створена Адміністрація морських портів України – державне підприємство, яке візьме в управління всі порти країни, і буде відповідати за безпеку і контролювати майнові права.

Існує в документі і конфліктна норма, а саме розпродаж майна державних портів. Згідно з документом, основна умова під час проведення приватизації – це збереження єдиних майнових комплексів, що включають в себе земельні ділянки, причали та інші причальні споруди. Втім, порти можна буде й орендувати терміном на 50 років.

Заступник голови парламентського комітету з транспорту і зв'язку Ю. Крук: «Закон обмежує можливості прийняття волюнтаристських рішень начальниками портів. Це дає інвесторам додаткові гарантії збереження інвестицій. У законі також прописані додаткові гарантії для транзитерів вантажів. ... Росія, країни Балтійського регіону та Грузія вже лібералізували свої порти, що призвело до їх приватизації і збільшення транзитних потужностей. Україна в цьому сенсі дуже гальмувала, і вантажоперевізники за можливості обходять українські порти».

Начальник ДП «Морський торговельний порт “Південний” О. Лагоша: «Ухвалення Закону “Про морські порти” дасть змогу провести в галузі реформи, необхідність в яких назріла вже давно.

Портовики давно чекали закону, який би чітко зафіксував правила роботи в галузі і межі стосунків держави і інвестора. Існуюча правова база мала чимало суперечностей, що часто стає причиною

конфліктів. Сьогодні в галузі назріла необхідність реформ, метою яких є залучення вантажів для підвищення конкурентоспроможності українських портів, оскільки динаміка невтішна. Також гостро стоїть проблема зносу існуючої портової інфраструктури. Для реформування галузі необхідні капіталовкладення, які можуть забезпечити лише великі виробники-експортери, що володіють вантажною базою. Ухвалення закону дасть новий поштовх для розвитку всього морегосподарського комплексу, відповідно, Україна зможе реалізувати свій транзитний потенціал».

Член Комітету ВР з питань транспорту та зв'язку В. Корж: «Наявні до цього часу прогалини в законодавстві відштовхували інвесторів, але реформа галузі багато років відкладалася. Держконтроль над портами був засобом експортного регулювання. Начальники портів могли затримувати експорт продукції, яка була потрібна Кабміну чи внутрішньому ринку зерна, енергетичного вугілля».

Начальник державного підприємства «Одеський морський торговельний порт» (ОМТП) Ю. Васьков: «Учасники ринку загалом позитивно оцінюють ухвалення закону про морські порти. Це знакова подія для нас, оскільки нарешті портовою галуззю почали серйозно займатися. Реформування необхідне як державному сектору, так і приватному бізнесу, який сьогодні забезпечує близько 50 % перевалки вантажів у країні. Правове поле, що існувало до ухвалення закону, створювало значні перешкоди для розвитку галузі. Тому її потенціал використовувався недостатньо ефективно».

Економіст, перший віце-президент асоціації суднобудівників України «Укрсудпром» В. Лисицький: «Ухвалення цього закону значно підвищить інтерес великих фінансово-промислових груп до портів, які сьогодні експортують свою продукцію за кордон. Найбільше “морські ворота” цікаві металургам, хімікам та великим агрохолдингам (що займаються вирощуванням зернових). Проте лише за допомогою модернізації підняти українські порти не вдасться. Обсяг перевалки товарів через порти останніми роками значно зменшився».

Підтверджує це й офіційна статистика. За даними прес-служби Міністерства інфраструктури, наприклад, завантаженість зернових складів державних морських торговельних портів на 12 жовтня 2011 р. становила 419,9 тис. т, тобто близько 63,4 % максимальних можливостей державних портів. «Щоб повернути втрачені потоки, необхідно на державному рівні змінити тарифну політику в портах, щоб вона була привабливою для великих транзитерів. Інакше товарні

потоки йтимуть у румунські порти». Певні кроки в цьому напрямі починає робити Міністерство інфраструктури України, яке запропонувало запровадити знижки від 25 до 40 % на перевалку транзитних вантажів у морських торговельних портах країни 2012 р. Також Мінінфраструктури ініціює введення 50 % знижки на перевалку універсальних контейнерів в усіх портах.

Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України стосовно спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності»

Президент України В. Янукович підписав зміни до Податкового кодексу України щодо спрощеної системи оподаткування. Головною метою прийняття таких змін заявлено поліпшення податкового клімату для підприємців України. Відповідно до закону України про внесення змін до Податкового кодексу, який набере чинності з 1 січня 2012 р., передбачено чотири групи платників податків, що застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності. Фізичних осіб-підприємців поділили на три групи. До першої належать підприємці, що не використовують найманої праці, займаються роздрібним продажем товарів та наданням послуг, а дохід упродовж року не перевищує 150 тис. грн. Для таких підприємців ставка податку становить у межах від 1 % до 10 % мінімальної заробітної плати. До другої групи належать підприємці, що використовують не більше 10 найманих осіб, а дохід не перевищує 1 млн грн. Ставка податку для них – від 2 % до 20 % мінімальної заробітної плати.

За оптимістичними прогнозами, загальний вплив на бюджет від переходу всіх фізичних осіб-підприємців, які відповідають вимогам Закону, на спрощену систему оподаткування становить близько 1 млрд грн.

У Державній податковій службі наголошують, що ставка фіксованого податку для підприємців, що працюють на спрощеній системі оподаткування, не зміниться після вступу в силу з 1 січня змін до Податкового кодексу. Крім того, у Службі повідомили, що використовувати спрощену систему оподаткування зможе переважна більшість самозайнятих осіб, які здійснюють продаж на ринках, що надають побутові послуги населенню і мають доходи до 150 тис. грн і при цьому не використовують найманих робітників. Ставка податку для

них не змінилася і становитиме від 1 % до 10 % мінімальної заробітної плати, тобто 10–100 грн. Такі платники можуть здійснювати діяльність без застосування реєстраторів розрахункових операцій, звільняються від сплати податку за 1 міс. та за період хвороби.

Народний депутат України (Партія регіонів) В. Хомутиннік: «Зміни до Податкового кодексу щодо спрощеної системи оподаткування, які вступають у силу з 1 січня 2012 р., є сприятливими для підприємців, які сплачують фіксований податок. Більше того, вони відкривають нові можливості для розвитку малого бізнесу.

Сьогодні підприємці, які торгують на ринку і не мають найманих працівників, що мають дохід 119 тис. грн на рік, сплачують фіксований податок у розмірі 100 грн. Згідно з новим законом річний дохід для них підвищується до 150 тис. грн. Ставка оподаткування не змінюється і становить від 1 до 10 % від заробітної плати (10–100 грн). Одночасно, за новим законом, вони можуть перейти на наступну ставку від 2 до 20 % розміру мінімальної зарплати (20–200 грн) з річним доходом 1 млн грн.

Отже, новий закон – це крок вперед порівняно з діючою системою оподаткування. Адже він дає можливість застосовувати спрощену систему протягом року в разі перевищення обсягів доходу, встановленого для відповідної групи платників єдиного податку».

Заступник голови комісії з проведення реорганізації ДПА в м. Києві, заступник голови ДПА в м. Києві Г. Ігнатенко: «На сьогодні в Києві зареєстровано 206 тис. фізичних осіб-підприємців, з яких 41 % перебуває на спрощеній системі оподаткування. Враховуючи зміни в законодавстві, завдяки диференційованому підходу до класифікації малого бізнесу ми прогнозуємо збільшення цієї категорії платників податків мінімум на 20 %».

Начальник відділу оподаткування фізичних осіб ДПА в Тернопільській області В. Гузеньков: «Одним із позитивних моментів з прийняттям цього закону є збільшення обсягів доходу. Якщо максимальний обсяг доходу, передбачений спрощеною системою, згідно з указом становив 500 тис., то для платників другої групи відбулося збільшення обсягу доходу до 1 млн за календарний рік».

Віце-президент Союзу аудиторів України М. Кропивко: «Закон “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності” негативно позначиться на розвитку малого та середнього бізнесу.

Ці законодавчі зміни передбачають поділ “спрощенців” на чотири категорії. До першої належать фізособи-підприємці з оборотом до 150 тис. грн, які не використовують працю найманих працівників. Для них єдиний податок передбачений від 10 до 100 грн на місяць. У другу групу увійшли фізичні особи-підприємці, які працюють з оборотом до 1 млн грн при 10-ти працівниках. Для них податок становитиме від 20 до 200 грн. До третьої групи належать депутати фізособ-підприємців з розміром доходу, який не перевищує 3 млн грн, і кількістю найманих працівників до 20. Податок для таких підприємців становитиме 3 % від доходу при сплаті ПДВ і 5 % при включенні ПДВ до складу єдиного податку. Четверта група – це юридичні особи з оборотом до 5 млн грн при 50 найманих працівниках. Вони будуть платити податок на рівні 3 % або 5 %. На перший погляд, начебто ставки податків зменшені. Але це не так. До нововведень також належить необхідність отримувати свідоцтво платника ПДВ, якщо оборот вище 300 тис. грн. У грудні всі кинуться оформляти свідоцтва, але податкова навіть сьогодні не видає їх під будь-яким приводом. Ось і вийде, що податок з обороту зросте на 20 %, тоді як свідчення не буде, а значить, і відшкодування податку теж. У результаті підприємці змушені будуть знову ховати свої заробітки. А споживач уже в січні, а можливо, навіть у передноворічний період побачить нові ціни. Як мінімум, на 20–25 % вищі за нинішні».

Сніголова ВГО «Громадянський рух “Вперед”» Р. Секела: «Прийнятий документ прямо не скасовує існуючий на сьогодні фіксований податок, але вже нині у більшості податкових залякують підприємців тим, що якщо до 15 грудня вони не перейдуть на єдиний податок, то їх переведуть на загальну систему. Єдиний податок з єдиним соціальним внеском становить у місяць 560 грн, а фіксований податок сплачується тільки тоді, коли людина працює. Цей закон працює так, що люди повинні платити постійно, тобто незалежно від того, чи є торгівля, підприємець повинен платити.

В умовах існуючої економічної ситуації, коли торгівля майже відсутня, а підприємцям потрібно заплатити за місце і комунальні податки, доходи іноді не покривають усіх необхідних витрат.

Тобто держава фактично узаконює рекет, адже з 3 млн підприємців, які є в Україні, держава отримуватиме щомісяця по 560 грн. Владу не цікавить, звідки підприємці отримують ці кошти. Суть цього закону дуже проста – знищити підприємців, знищити вільних людей, незалежних від держави. Крім того, влада за

допомогою законних механізмів знищує конкурентів мережевих супермаркетів, власниками яких і є представники провладних кіл. Таким чином створена система, яка за найближчі півроку 3 млн підприємців викине на вулицю».

Керівник Одеського відділення Громадянського руху «Вперед» І. Бурлака: «Після нового року почнеться терор, який змусить підприємців іти під «дах» криміналу або до лав безробітних. Ці люди будуть змушені їхати на заробітки за кордон або переходити в тінь, тому що більше їм нікуди буде йти».

Інше

Метою аграрної реформи є створення прозорого механізму обігу земель на основі єдиної системи державного земельного кадастру. Про це заявив Президент В. Янукович.

«Ми повинні зробити все, щоб земельна реформа захищала насамперед інтереси селян, не допускала їх обезземелення, сприяла реалізації їх прав, припинила схеми тіньової приватизації сільгоспземель», – підкреслив В. Янукович.

За його словами, земельна реформа також працюватиме на підвищення інвестиційної привабливості агровиробництва, розвиток іпотечного кредитування, створення дієвих ринків аграрної продукції та системи підтримки сільгоспвиробництва європейського рівня.

«Сьогодні нарешті нам треба набратися політичної мужності і відповідальності і довести її до завершення. Ми повинні вирішити завдання історичного значення – повернути землі справжньому господареві, ефективному власнику, реалізувавши конституційне право селян вільно розпоряджатися своїм правом на землю», – сказав В. Янукович.

Впровадження цивілізованого ринку земель сільгосппризначення, за його словами, стане вагомим поштовхом до відродження українського села, розвитку АПК і економіки країни в цілому.

В. Янукович нагадав, що в рамках земельної реформи вже прийнятий Закон «Про Державний земельний кадастр», і висловив переконання, що створення сучасної системи кадастру стане запорукою гарантування прав власників і землекористувачів, проведення землеустрою, контролю за використанням та охороною земель, встановлення обґрунтованих розмірів плати за землю.

Глава держави також нагадав, що нині на розгляді у Верховній раді перебуває інший важливий законопроект – «Про ринок земель», розрахований на підтримку розвитку фермерства, малого та середнього бізнесу на селі.

«Переконали, що законодавці забезпечать максимально оперативно і прозоро опрацювання цього закону. А уряд забезпечить інформаційний супровід, роз'яснювальну роботу, адже люди повинні розуміти сутність реформи, наскільки корисна вона для них», – підкреслив він (*Метою аграрної реформи є прозорий обіг земель // Економічна правда (<http://www.epravda.com.ua/news/2011/11/22/306507>). – 2011. – 22.11*).

Закон о декриминализации экономических преступлений позволит повысить инвестиционную привлекательность Украины и даст возможность спокойно вести бизнес. Такое мнение высказал советник президента – руководитель главного управления по вопросам судостроительства Администрации президента А. Портнов.

«Основная мысль, заложенная в этом законе, – изменение процедур расследования преступлений и привлечения к ответственности за их совершение. В нем 10 % – это декриминализация, еще 20 % – гуманизация, а остальные 70 % – изменение процедур», – сказал он.

«Изменения направлены на то, чтобы сделать невозможным задержание человека, занимающегося бизнесом, его арест и лишение свободы – о каком бы этапе следствия не шла речь», – заявил А. Портнов.

«Процедуры проработаны таким образом, чтобы давление правоохранительных органов на бизнес стало невозможным, чтобы нельзя было кого-то держать в камере и в это время вымогать акции, деньги или активы. Это касается и малого, и крупного бизнеса», – подчеркнул он.

По словам А. Портнова, в документе заложены некоторые нормы, которые исходят из рекомендаций европейских институтов.

«Например, мера пресечения в виде ареста не только по экономическим, но и по другим статьям, если по ним предусмотрено наказание менее пяти лет лишения свободы, применяться не будет. Исключение – если преступление совершено человеком повторно», – заявил советник президента.

По словам А. Портнова, «ни в одной европейской стране нет такой либеральной ответственности за экономические преступления – если глава государства подпишет закон, это будет прецедент».

«Во многих странах за неуплату налогов существует уголовная ответственность с лишением свободы. В нашем случае это тоже уголовная ответственность, но без лишения свободы», – отметил он.

«Убрал целый ряд статей из действующего Уголовного кодекса, которые были подследственны налоговым органам, мы сделали так, что теперь бизнесмена нельзя ни задержать, ни арестовать, ни лишить свободы, ни провести в отношении него оперативно-технические мероприятия», – подчеркнул А. Портнов.

Он отметил также, что «появилась мера пресечения в виде залога».

«Мы убрали любую альтернативу, двоякое толкование закона. Теперь если лицо подозревается в совершении экономического преступления, мера пресечения в виде ареста к нему вообще не может быть применена», – заверил А. Портнов (*Теперь бизнесмена нельзя ни задержать, ни арестовать... // Четверта Влада (<http://4vlada.net/politika-i-biznes/portnov-teper-biznesmena-nelzja-ni-zaderzhat-ni-arestovat>). – 2011. – 21.11*).

Законопроект о создании в структуре Службы безопасности Украины контрразведывательной защиты интересов государства в сфере информационной безопасности является актуальной инициативой главы государства, которая будет поддержана парламентом. Об этом сказал председатель подкомитета Комитета Верховной Рады по вопросам национальной безопасности и обороны А. Кинах.

«В мире обостряется конкуренция, увеличиваются, среди прочего, риски в контексте национальной безопасности, которые находят свое проявление в энергетической, продовольственной, экономической и, безусловно, информационной сферах. Согласно украинскому законодательству, Служба безопасности должна заниматься, в первую очередь, контрразведкой и защитой национальных интересов и национальной безопасности, поэтому такой законопроект является очень актуальным. Мы знаем, как в мире реализуются внешние сценарии по вмешательству в события на территории того или иного государства. В условиях развитых информационных технологий вопрос информационной безопасности приобретает серьезное значение», – отметил А. Кинах.

Парламентарий убежден, что соответствующий законопроект найдет поддержку в парламенте. «Важно, чтобы это не превращалось в попытку вмешательства в политическую конкуренцию. Но я уверен,

что при работе над законопроектом эти требования будут учтены, и законопроект будет поддержан Верховной Радой», – добавил А. Кинах (*Создание подразделения информбезопасности в СБУ является актуальной инициативой // Четверта Влада (<http://4vlada.net/vlast/sozдание-podrazdeleniya-informbezopasnosti-v-sbu-yavlyaetsya-aktualnoi-initsiativoi-akinakh>). – 2011. – 27.11).*

Водіїв, які сідають за кермо у нетверезому вигляді, пропонується штрафувати на 7 тис. грн, а також конфіскувати автомобілі у разі повторного виявлення стану сп'яніння водія. Про це повідомив народний депутат від Партії регіонів, співавтор проекту постанови про законопроекти з питань підвищення безпеки дорожнього руху В. Олійник.

«Більшість ДТП пов'язана із вживанням алкоголю або наркотичних речовин. Суть полягає в тому, що якщо вдруге скоєно таке правопорушення, автомобіль треба конфіскувати. Автомобілі варто віднести до тієї категорії товарів, які перебувають в обмеженому доступі, і які підлягають продажу лише за наявності відповідних документів. Якщо ж людина двічі порушує правила та сідає за кермо у нетверезому стані, то треба конфіскувати його, продавати та повертати їй кошти. Ми також удвічі – з 3500 до 7 тис. грн – збільшуємо штрафи, а також терміни позбавлення прав на водіння і спробуємо вплинути на цю проблему за допомогою гривні», – зазначив В. Олійник.

Він зауважив, що корупційна складова, яка закладена в системі виплати штрафів за скоєння ДТП, має викоринюватись за допомогою інших механізмів. «Але ні в якому разі не можна залишати ситуацію навколо ДТП у такому стані, як зараз», – додав парламентарій.

«Професійний водій не повинен вживати алкоголь. Треба відкинути пояснення, які висувають ті, хто сідає нетверезим за кермо», – зауважив В. Олійник (*Водіїв, які сідають за кермо у нетверезому вигляді, пропонується штрафувати на 7 тис. грн // Enter.net.ua (<http://nter.net.ua/main/18077-netverezix-vodiyiv-shtrafuvatimut-na-7-tis-griven.html>). – 2011. – 27.11).*

Права людей з обмеженими можливостями в Україні регулюються радянським законодавством.

Про це повідомив голова Львівської обласної асоціації інвалідів Л. Тарасенко.

Він розповів, що Закон «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» прийнятий ще в 1991 р. Тому на даному етапі розвитку суспільства є гостра потреба розробити новий документ, який захищатиме права людей з обмеженими можливостями.

Л. Тарасенко зазначив, що представники асоціації інвалідів уже зверталися до Міністерства соціального захисту населення з проханням розробити такий законопроект, однак у міністерстві їм відмовили.

«Нам у міністерстві відповіли, що наразі нема необхідності приймати новий закон про статус інвалідів. Я розумію, що вони не хочуть приймати закон, бо це потребує коштів. Але ми не вимагаємо робити це вже зараз. Давайте включимо таку позицію в Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів та розвитку системи реабілітації інвалідів і визначимо конкретну дату, коли такий закон має бути прийнятий», – наголосив Л. Тарасенко (*Права неповносправних в Україні регулюються радянським законодавством // ВГОЛОС (<http://vgolos.com.ua/zhyttya/news/2471.html>). – 2011. – 1.12).*

ПРОГНОЗИ

Президент внесет в Верховную Раду законопроект, который будет направлен на защиту права собственности. Об этом сообщил советник Президента А. Портнов.

«По поручению главы государства разработан законопроект, направленный на защиту прав собственности в Украине. Проанализировав законы, в которых содержатся такие словосочетания, как “закрыть предприятие”, “приостановить работу”, “остановить”, мы изъяли эти слова и решили, что батальоны пожарных, отряды санэпидемслужб и других органов не должны росчерком пера закрывать работу предприятий, если им что-то не нравится», – сказал чиновник.

Он также отметил, что указанный законопроект вносит изменения в более 70 законов (*Президент внесет в Верховную Раду законопроект «О защите прав собственности // PRESIDENT.org.ua (<http://president.org.ua/news/news-313620>). – 2011. – 20.11).*

Министерство чрезвычайных ситуаций рассчитывает, что в течение 6–9 декабря Верховная Рада Украины (ВР) примет во втором чтении и в целом проект закона «О системе экстренной помощи населению по единому телефонному номеру 112».

«Сейчас мы находимся на этапе ожидания второго чтения законопроекта, которое состоится 6–9 декабря. Все 20 поправок, которые были внесены народными депутатами, учтены. Сейчас идет работа с юридическим управлением ВР, с комитетами парламента, с нашим профильным комитетом по Чернобыльской катастрофе, транспорта и связи, а также комитета по евроинтеграции. От того, поддержат ли депутаты этот законопроект, зависит благоустройство и благосостояние нашего государства», – заявил начальник управления медицинского обеспечения и по вопросам создания и внедрения системы 112 МЧС Р. Валихновский (*ВР примет законопроект о системе 112 уже на следующей пленарной неделе // Четверта Влада (<http://4vlada.net/vlast/vr-primet-zakonoprojekt-o-sisteme-112-uzhe-na-sleduyushchei-plenarnoi-nedele-mchs>). – 2011. – 23.11).*

Продолжается активная работа по созданию Национального плана действий по реализации программ экономических реформ в 2012 г. Об этом заявила первый заместитель главы Администрации Президента И. Акимова.

Она отметила, что работа над созданием Национального плана должна завершиться в ближайшие две–три недели.

По ее словам, сейчас все рабочие группы Комитета экономических реформ активно корректируют этот Национальный план. «И я думаю, что обязательным условием его успешности является активное участие Федерации работодателей Украины», – сказала И. Акимова (*Национальный план действий по реализации программ экономических реформ в 2012г. // Ukr.Net (http://www.ukr.net/news/nacplan_dejstvij_otnositelno_jekonomicheskikh_reform_budet_gotov_cherez_2_3_nedeli_ap-9591441-1.html). – 2011. – 29.11).*

С декабря БТИ перестанут принимать документы на регистрацию прав собственности. Это приведет к остановке работы рынка недвижимости на несколько месяцев.

Региональные Бюро технической инвентаризации (БТИ) перестанут принимать документы на регистрацию прав собственности с 1 декабря, а столичные — с 15-го. «Это связано с появлением нового регистратора недвижимости “Укргосреестра”, который начнет работу с 1 января следующего года», – говорит директор «Всеукраинской ассоциации БТИ» Д. Павленко. По его словам, БТИ приостановят прием документов, потому что им нужно будет время, чтобы провести инвентаризацию по старым заявкам.

11.02.2010 г. Верховная Рада приняла новую редакцию Закона «Про государственную регистрацию вещных прав на недвижимое имущество и их отягощений». Документ создает новый орган регистрации на рынке недвижимости и отдает его в ведение Министерства юстиции. Чуть позже, уже 22 июня 2011 г. Кабинет Министров своим Постановлением № 703 «Об утверждении государственной регистрации прав на недвижимое имущество и их отягощения и Порядок предоставления извлечения из Государственного реестра вещных прав на недвижимое имущество» определяет, что новый орган будет называться «Государственная регистрационная структура («Укргосреестр»)». Эта структура должна заниматься всеми процессами, связанными с регистрацией любого объекта недвижимости, включая земельные участки, и связанных с ним отягощений (например, ипотеки). Новый порядок регистрации вступит в силу с начала следующего года.

На самом деле намерения чиновников благие, и эксперты положительно оценивают их инициативу. «Сейчас регистрация прав на объекты недвижимости и землю, равно как и их обременений осуществляется в шести различных реестрах: реестр сделок (правочинов), права собственности на объекты недвижимости, ипотеки, запретов отчуждения недвижимого имущества, реестр обременений движимого имущества, поземельная книга в составе государственного земельного кадастра», – рассказывает управляющий партнер адвокатского объединения Arzinger T. Бондарёв.

Существует также разделение полномочий относительно соответствующих реестров и прав: права собственности и пользования земельными участками находятся в ведении Госкомзема, а всеми другими правами на иные объекты недвижимости и их обременения, в том числе и земельных участков, занимается Министерство юстиции. Реформа системы регистрации подразумевает концентрацию всех прав в руках Минюста и сведение всей информации, которая содержалась в шести реестрах, в один. Другими словами, теперь при покупке-

продаже объекта недвижимости не надо будет бегать за справками во множество инстанций, а достаточно будет получить выписку из единого реестра. Кроме того, сокращается и процесс регистрации объекта недвижимости с двух месяцев до 14 дней. Регистрация ипотеки и другого отягощения должна будет производиться за один день.

Д. Павленко сомневается, что 1 января «Укргосреестр» сможет заработать, – система не настроена и не отлажена. Так, открытым остается вопрос о кадровом обеспечении регистраторами территориальных органов «Укргосреестра». По словам экспертов, для подготовки специалистов (а их нужно около 3 тыс.) необходимо около двух лет. Пока же новая структура сотрудников не отобрала, хотя конкурс провели еще летом текущего года.

Затем остается проблема взаимодействия реестров: старых и нового. Как пояснили «i» в «Укргосреестре», автоматический перенос всей информации из старых реестров в новый осуществляться не будет. Если у нового регистратора не будет данных по поводу объекта недвижимости, то тогда ведомство будет обращаться за информацией в старые реестры. Но для налаживания работы между реестрами Минюст должен разработать соответствующий документ (Порядок), работа над которым пока ведется, и сроки его завершения неизвестны.

Здесь следует отметить, что в 2009 г. КРУ, по поручению тогдашнего Премьер-министра Ю. Тимошенко, проводило ревизию Минюста и госпредприятия «Информационный центр» по вопросам функционирования Единых и Государственных реестров. В ходе проверки КРУ установила, что программное обеспечение, которое является неотъемлемой частью реестра, государство арендует у частных компаний – у ООО «Арт-мастер» и ООО «3-Т». (Копии выводов КРУ есть в распоряжении «i»). Работу реестра, даже в законсервированном состоянии нужно поддерживать – выдавать информационные справки. На рынке говорят, что новый регистратор тоже будет арендовать программное обеспечение у частных компаний, но уже у других. Однако пока эту информацию не удалось ни подтвердить, ни опровергнуть.

«Мы не исключаем того, что передача реестра и полномочий создаст ситуацию, при которой в лучшем случае реестр лишь будет фактически заблокирован в течение определенного времени ввиду банальных обстоятельств, таких как человеческий фактор», – добавляет Т. Бондарёв. Он не исключает возникновения ситуаций, когда информация может быть утеряна при передаче из одного

реестра в другой (*С декабря в Украине нельзя будет зарегистрировать право собственности на недвижимость // TopMedia (http://topmedia.com.ua/news/show/2011-11-29/20517_s-dekabrya-v-ukraine-nelzya-budet-zaregistrovat-pravo-sobstvennosti-na-nedvizhimost). – 2011. – 29.11).*

КОМЕНТАРІ ЗАРУБІЖНИХ ЕКСПЕРТІВ

Россия надеется завершить переговоры с Украиной по газу в декабре этого года. Об этом заявил Посол России в Украине М. Зурабов.

«И Российская Федерация, и Украина все-таки рассчитывают на то, чтобы в этом месяце подписать все то, что должно регулировать взаимоотношения между Российской Федерацией и Украиной в энергетической сфере, прежде всего, вопросы газового сотрудничества», – заявил М. Зурабова.

«Это, скорее всего, будет межправительственное соглашение», – добавил посол.

По словам М. Зурабова, будущее соглашение должно быть соответствующим образом легитимизировано двумя государствами. «Оно (соглашение) должно будет соответствующим образом одобрено», – отметил посол.

Также, как уточнил М. Зурабов, для закрепления будущих газовых договоренностей, если потребуются, могут быть проведены необходимые внутригосударственные процедуры. «Если у нас может возникнуть сбой (по срокам подписания соглашения), то он может носить только технический характер», – заявил посол.

Как известно, Киев считает цену на российский газ завышенной и ведет с Москвой переговоры о ее снижении. В четвертом квартале нынешнего года Украина платит около 400 долл. за 1 тыс. куб. м (*Россия надеется завершить газовые переговоры с Украиной до конца года // Фокус.ua (<http://focus.ua/politics/210112>). – 2011. – 4.12).*

ДІАЛОГИ

Каковы шансы объединения оппозиции в свете грядущей парламентской кампании, почему в Украине любая партия власти всегда проигрывает выборы, с какой целью из бюллетеня была

убрана графа «Против всех» – об этом и многом другом рассказал директор Украинского института публичной политики В. Чумак.

– Виктор Васильевич, принят закон о выборах, согласно которому следующие выборы народных депутатов в парламент пройдут по смешанной системе, без участия блоков и с проходным барьером в 5 %. Как Вы оцениваете этот закон, что он сулит партии власти и оппозиционным политическим силам?

– Я оцениваю его крайне негативно, о чем уже неоднократно писал. Из всех возможных систем сделали комбинацию наихудших и преподнесли ее для украинского общества. Что должна обеспечивать избирательная система для граждан? Она должна решать хотя бы как минимум две задачи – это справедливость выбора и пропорциональность, чтобы все социальные слои, группы были представлены в парламенте. С другой стороны, подотчетность и тесную связь между избирателями и депутатами. Если посмотреть с этой стороны, то этот закон как бы решает эти две задачи. Пропорциональная часть решает справедливость пропорционального представительства, а мажоритарка решает еще одну задачу – это непосредственная связь депутатов с избирателями.

Все хорошо, все прекрасно, за некоторыми исключениями. Мы прекрасно знаем, что мажоритарка – это самая несправедливая система в части того, что при мажоритарке сгорает самое большое количество голосов избирателей, которые голосуют не за победителя. Если, допустим, в округе будет 10 кандидатов в депутаты и за каждого из них проголосует 10 % голосов, то победит тот, кто наберет 10 % +1 голос, а 90 % сгорят, просто-напросто не будут учтены в этом выборе. Справедливо? Нет. Мало того, мы знаем, что у нас есть проблема с админресурсом в стране, и сфера применения админресурса – это как раз мажоритарная составляющая избирательной системы. Админресурс может применяться в прямом или непрямом подкупе избирателей. Тот же самый претендент от власти может обещать сделать дороги, отремонтировать подъезды, школы или больницы и т. д., используя свое должностное положение, используя ресурсы, которые ему может предоставить власть. А второе – это скрытое давление на избирателя, особенно на того избирателя, который является бюджетником: на учителей, военных, чиновников и т. д., которым будут указывать, за кого из кандидатов голосовать. Мы помним такие случаи, когда это контролировала власть. То есть с этой точки зрения

мажоритарка – непрозрачная процедура, которая не исключает возможность фальсификации.

Теперь вторая часть – пропорциональная система с закрытыми партийными списками. Про нее уже столько говорилось! Что депутатский корпус формируется из «денежных мешков», которые покупают места, которые платят деньги, формируется не прозрачно, по непонятным критериям лояльными к руководству партии кандидатами и т. д. Если формировать их за счет представителей бизнеса, то их, к сожалению, потом можно перекупить. Отсюда мы видим и изменения своей политической силе в ВР, переходы из одной фракции в другую, и отсутствие личного голосования, и то, что у нас на сегодняшний день самое низкое качество депутатского корпуса по всем показателям за годы независимой Украины. Потому что сегодня депутатами в ВР присутствуют и водители, и секретарши тех олигархов, которые завели свою часть в ВР. А отсюда мы получаем парламент, во-первых, с низкими профессиональными качествами законотворцев, а во-вторых, к которому абсолютно нет доверия избирателей. На сегодняшний день уровень доверия к парламенту составляет от силы 15 %, это крайне плохо. Мы получили абсолютно неэффективный орган законодательной власти, с самым низким уровнем легитимности.

Все эти проблемы были и раньше, мы же не первый раз наступаем на эти грабли. И в 1998 г., и в 2002-м у нас была смешанная система. И мы опять начинаем эту же игру на этих же граблях. Говорят, что в этом законе улучшили процедуры, что процедуры там более или менее выписаны, и они позволяют минимизировать фальсификации, минимизировать все проблемы, о которых я говорил. Но они не меняют качество власти, они не открывают социальных лифтов.

– *А какая система, по-Вашему, могла бы изменить качество власти?*

– Об этом кричалось, писалось, об этой системе говорили все партии, когда шли на выборы. Все говорили, что мы пойдем на выборы, что следующие выборы должны проходить по пропорциональной системе с открытым списками, региональными предпочтениями – все об этом кричали, все партии.

Но воз и ныне там. Ни одной из наших сегодняшних партий такая система не выгодна. Не выгодна и для верхушки, потому что они теряют контроль над партией, абсолютный монополизированный контроль над депутатами. Многие из сегодняшних депутатов в системе открытой партийной конкуренции будут просто неконкурентоспособными. Поэтому мы и не слышали особых криков

со стороны оппозиции, то есть они пошли на компромисс, который им выгоден. Мало того, подняли еще и барьер, который в принципе монополизует власть, создает пул власти и перекрывает все социальные лифты. Создает пул власти из двух-трех партийных проектов, которые консервируют ситуацию с политиками в сегодняшнем ее качестве. Это может привести к маргинализации оппозиции, потому мы теряем всякие механизмы сдержек и противовесов – и получаем имитационную демократию и все.

– *Приемлема ли норма закона, согласно которой кандидатам разрешается одновременно баллотироваться и по партийному списку, и в мажоритарном округе?*

– На это уже было разъяснение Конституционного Суда. Как по мне, с точки зрения политики это, может быть, и приемлемо, а с точки зрения правовых толкований Конституционного Суда такое неконституционно. Кандидат может быть только либо в списке, либо баллотироваться в округе, потому что иначе он получает как бы двукратное право. С точки зрения юридической, это как бы правильно, а с точки зрения духа Конституции, духа закона, правовой системы это, конечно, абсолютно неправильно (*«Из всех возможных избирательных систем в Украине сделали комбинацию наихудших» // From-ua (<http://www.from-ua.com/politics/0b81aee75bd7a.html>). – 2011. – 22.11).*

1. Народний депутат (НУ – НС) І. Засць, розмірковує про новий виборчий закон.

– Я сказав би, це більше, ніж злочин – це злочинна помилка.

Він та п'ятеро депутатів проголосували проти нього. – Опозиція виступила в якості фігового листка, яким прикрили політичний срам правлячого режиму».

«Регіонали» були зацікавлені в піднятті прохідного бар'єру для партій, поверненні до мажоритарно-пропорційної системи, відсутності блоків, одночасному балотуванні кандидатів за списками й в округах. Пропонують найгірший шлях змішаної системи – закриті партійні списки та мажоритарні округи. 50 % парламенту сформулюють лідери партій, без прямої волі виборця. Громадянин зможе лише вкоротити чи подовжити список, що складе лідер.

– *Ви двічі обиралися за мажоритарним округом.*

– Я нічого не сказав би, якби ввели тільки мажоритарку. І пропонував це. Я обирався в округах у Києві, де 80–90 тисяч виборців.

Можна було зустрітися фактично з кожним. Але тепер округів буде не 450, а 225. На кожен – 200 тис. людей. Величезна цифра. Провести нормальну кампанію фізично неможливо. Діятимуть тільки адміністративний ресурс влади та великі гроші.

– *Що поганого в підвищенні прохідного бар'єра з 3–5 %?*

– Його можуть подолати тільки чотири-п'ять партій, які зараз у парламенті. Таким чином відрізається поява альтернативи. Збільшуємо кількість виборців, які не матимуть свого представництва у Раді. Змішана система при високому бар'єрі – політична технологія консервації влади. А нам потрібен приплив нових людей та політичних сил.

– *Ваш законопроект передбачав відкриті списки. Це допомогло б провести нових людей?*

– Усі політики погоджувалися, що треба відкриті списки. Чотири роки тільки про це й говорили. Здавалося, повний консенсус. А тепер слова «відкриті списки» зникли, ніби їх і не було.

Пропорційна система з відкритими списками змінила б клімат і дійові особи у межах кожної партії. Коли говоримо про нові сили, це не означає, що треба відкинути одну партію та взяти іншу. Нам треба нових людей у самій партії, нове бачення, динаміка діяльності. І виборець обирає би тоді таких людей. Ви ж чуєте, скільки розмов про масажистів та коханок із депутатськими мандатами. Так воно і залишиться.

– *Чому опозиція проголосувала за цей закон?*

– З ними зіграли в підкидного дурня. Багато хто з депутатів думали, що Партія регіонів підтримає законопроект більшості, який погіршує правила виборів. Але це була просто страшилка, розмінна монета для переговорів.

– *Які ще негативні наслідки нового закону про вибори?*

– Немає перспективи змінити країну. Із влади втекла політика, а з політики – ідеологія. Партійне будівництво перетворилося в оболонку для фінансово-промислових груп. Цей законопроект створює систему, яка дозволяє кланам поперемінно перебувати у владі. У цьому зацікавлені й окремі люди від опозиції.

– *Хто саме?*

– Аналізуємо пропозиції щодо виборчої системи й одразу стане ясно. – Це або політична неосвіченість, або схильність людей невисокого польоту утвердитися в неконкурентному політичному середовищі. Або у лідерів опозиції спрацювало бажання захопити поле дрібненьких союзників. Недаремно «Свобода», «Громадянська позиція», «Наша Україна» засуджують цей закон. Не треба розкидатися союзниками, навіть дрібними.

– *Хто потрапить у наступний парламент?*

– Зараз дуже тяжко сказати. Окремо йтимуть БЮТ, «Фронт змін», «Свобода».

– *Ви належите до Української народної партії. Як діяти дрібним опозиційним партіям?*

– Національна демократія – найбільш розпоршене крило політикуму. Об'єднання цих сил – проблема номер один. І ми працюємо над цим. Об'єднуватимуться УНП, «Наша Україна», Конгрес українських націоналістів, УРП «Собор», «За Україну!»

– *Хто з відомих політиків може не прийти до Верховної Ради 2012 р.?*

– Треба знати, хто йтиме за списком, хто – по округу. Зараз цього ніхто не скаже. Людину відому та авторитетну недоцільно використовувати на мажоритарному окрузі, бо вона замкнеться на ньому і її вплив на загальний результат партії буде маленький. Такого кандидата доцільніше використати по всій країні.

– *Говорять, що на наступних виборах не буде фальшування.*

– На жаль, будуть. Може, й більші та жорсткіші, ніж раніше.

За рахунок чого?

– Збільшення ваги адміністративного ресурсу посилює можливості фальшування. У величезних округах важко контролювати виборчий процес. Влада використовуватиме кошти держбюджету, щоб вирішити дрібні проблеми виборців та спрацювати на ім'я певного політика. Олігархи займаються й прямим підкупом – дають гроші школам, лікарням, тим, хто за них агітує. І перебити великі гроші, коли немає можливості вживу зустрічатися з людьми, дуже важко.

– *Із закону прибрали графу «проти всіх». Навіщо?*

– Громадянина ставлять в умови, коли треба голосувати за найменшу із зол – обирай того чи того, або взагалі не приходь на дільницю. Як тут говорити про об'єктивну картину виборів? Це питання легітимності влади.

– *До чого це зможе призвести?*

– Незадоволення людей виборами додасться до масового незадоволення своїм соціальним становищем. Тобто цей закон наближає новий Майдан. Але його очолять не теперішні політичні сили, а якісь нові. На тлі загальної кризи не можна гратися з волею виборця, зневажати його права на свободу висування та пряму участь у формуванні складу органів влади. Помаранчева революція відбулася, бо люди були ображені тим, що забрали їх голос. Так само й зараз – українці сподівалися на політичне оновлення, а їм сказали: ні, хлопці, обиратимемо між тих, хто є.

– Яка буде більшість у новому парламенті – пропрезидентська чи опозиційна?

– Більшість опозиційних депутатів-мажоритарників стануть «тушками». 2002 р. «Наша Україна» перемогла за партійними списками, але дуже швидко у Раді сформувалася прокучмівська більшість «ЗаЄдУ». Думаю, конструктори теперішнього закону на це і розраховують (*Новий закон про вибори наближає новий Майдан // Upi.org.ua (http://upi.org.ua/news/ivan_zaec_novij_zakon_pro_vibori_nablizhae_novij_majdan/2011-11-27-15530). – 2011. – 27.11).*

ЩОДЕННИК БЛОГЕРА

Блог на сайті Фокус.ua

Про автора: О. Черненко, голова правління Комітету виборців України

Если В. Янукович ветировал закон о парламентских выборах, оппозиция вновь окажется в изрядно неудобном положении.

366 голосов народных избранников от власти и оппозиции, отданных за новую версию избирательных правил, вызвали неоднозначную оценку в Украине и за её пределами. Наиболее часто звучащие версии: от спикеров во власти – «компромисс», от спикеров в оппозиции – «меньшее зло». Но встречались более эмоционально насыщенные характеристики: «предательство» (А. Гриценко) и «победа демократии» (А. Яценюк).

После заявлений о «победе демократии» оппозиции нечем будет крыть, когда в мажоритарных округах админресурс устроит её выдвиненцам «весёлую жизнь».

Что же произошло на самом деле? Действительно, проголосованный законопроект о парламентских выборах в процедурном плане более-менее корректен. Он ставит заслонку для брутальных прямолинейных фальсификаций, снятия кандидатов с регистрации по пустяковым надуманным причинам и многих других злоупотреблений, которые мы не так давно имели возможность наблюдать на местных выборах. Но, с другой стороны, все эти «прогрессивные новшества» уже прописаны в действующем законе о выборах народных депутатов, по которому мы в 2006 и 2007 гг. избирали парламент. Стоило ли целый год огород городить, созда-

вать рабочие группы и временные комиссии, беспокоить экспертов Венецианской комиссии, чтобы в процедурном плане вернуться к тому, что уже и так есть, а в плане политическом (избирательной системы, проходного барьера) сделать закон ещё хуже? Вопрос скорее риторический.

Парламентскую оппозицию можно понять, но стоит ли простить? Спору нет, большинство без излишней сентиментальности могло проголосовать «законопроект Ефремова», проведение выборов по которому стало бы сущим кошмаром для неугодных кандидатов. Но тогда ответственность за это лежала бы на власти, и только на ней. А теперь, после заявлений о «победе демократии», оппозиции просто нечем будет крыть, когда в мажоритарных округах админресурс устроит её выдвиженцам «весёлую жизнь». А в том, что это случится, можно не сомневаться.

Но это случится не сегодня, а потом. Хотя «Батьківщина» и «Фронт змін», поддерживая этот «компромиссный» законопроект, уже потеряли и в краткосрочной перспективе. Во-первых, голосуя за повышение проходного барьера до 5 %, они побили горшки со своими партнёрами – конкурентами по оппозиционному лагерю: «Свободой», «Гражданской позицией», «УДАРом». Во-вторых, они проиграли не только экспертно-медийное, но и более широкое – общественное мнение, как сейчас ни оправдываясь.

Ведь после президентских выборов представители парламентской оппозиции только то и делали, что клялись своему электорату, что невозможны никакие компромиссы с «преступным режимом». А тут вот взяли вместе и проголосовали, объясняя свою мотивацию уже постфактум.

Но даже если отбросить политическую составляющую, в новом законе о выборах, если он в таком виде будет подписан Президентом, есть и чисто правовые коллизии. А Президент, кстати, уже заявил, что этот закон проходит «дополнительную экспертизу» и если там будут найдены нарушения Конституции, то он «предложит парламенту» их «переголосовать».

Что ж, поможем экспертам из Администрации Президента: норму закона, которая разрешает одному и тому же кандидату баллотироваться одновременно и в избирательном списке, и в мажоритарном округе, Конституционный Суд ещё в 1998 г. признал антиконституционной.

Поэтому, если В. Янукович воспользуется правом вето (а как гарант Конституции он просто обязан это сделать), то оппозиция в парламенте опять окажется в неприятном положении.

Проголосовав один раз за этот закон, оппозиционные фракции поспешили поскорее забыть об этом, забрасывая в информационное пространство отвлекающие сообщения об объединении и «согласованных» кандидатах на мажоритарных округах.

Если же им второй раз придётся нажимать кнопку «за», поддерживая сомнительный законопроект, и опять потом рассказывать о «меньшем зле», то у многих просто может дрогнуть рука в момент голосования. Если же оппозиция уйдёт в глухой бойкот, то большинство проголосует закон о выборах и без неё. Вот только этот закон может оказаться намного хуже «компромиссного», и виноватой опять сделают оппозицию. Мол, не хотели как лучше, получите как всегда (*Анализуй вето // Фокус.ua (<http://focus.ua/opinion/209723/>). – 2011.– 1.12).*

Блог на сайті Фокус.ua

Про автора: А. Соболевський, старший юрист громадської організації «Захист прав споживачів фінансових послуг»

Решение Конституционного Суда наконец-то дало шанс заёмщикам найти управу на распоясавшихся банкиров.

На прошлой неделе наше государство сделало небольшой шаг навстречу своим гражданам, а именно тем из них, кто взял или намерен взять кредит в банке. Конституционный Суд (КС) вынес решение, распространить нормы Закона «О защите прав потребителей» на заёмщиков не только на стадии заключения кредитного договора, но и во время его выполнения.

Тысячи обиженных клиентов получили шанс добиться от обидчика компенсации убытков

Раньше суды при рассмотрении тяжб между банками и их клиентами, как правило, выносили решения в пользу первых, поскольку отношения считались договорными. Но теперь ситуация может кардинально измениться: постановление КС даёт клиенту банка весомый юридический аргумент для защиты своих прав.

За время юридической практики в нашей общественной организации мне приходилось сталкиваться с тысячами случаев нарушения

банками прав потребителей. Например, по закону вы не обязаны платить кредитору какие-либо сборы или проценты, если они не были прописаны в договоре. Но на самом деле в большинстве случаев указанная в договоре процентная ставка куда меньше реальной, которую платит заёмщик.

При получении кредита важно знать, что вы имеете право в течение 14 дней отозвать своё согласие на заключение договора с банком без объяснения причин. Этим правом можно воспользоваться в случае, например, навязывания банком кредитной карты для выполнения каких-либо операций.

Известно немало случаев, когда банки угрожали заёмщику тюрьмой за неуплату долга, хотя по закону нет уголовного наказания за нарушение долговых обязательств. Теперь клиент может подать на банк в суд за неправдивую информацию о последствиях неуплаты кредита.

Кроме того, могут быть оспорены и другие незаконные и несправедливые действия банков. Например, довольно часто финучреждения обращаются к заёмщикам с требованием погасить якобы возникшую задолженность по кредиту, который человек брал (и, возможно, погасил) пять лет назад. Теперь по закону о защите прав потребителей банкам запрещено требовать возвращения потребительского кредита, срок давности которого истёк.

Есть у некоторых банков ещё и дурная привычка без согласия клиента и решения суда забирать заложенные автомобили или другое имущество до погашения клиентом просроченного долга. Но по закону банк и на это не имеет никакого права.

Более того, вы сами можете подать в суд, если финучреждение во время переписки с вами отмечает на почтовых конвертах, что письмо касается неуплаты долга. Точно так же нужно действовать, если банк без вашего согласия обратится за информацией о вашей платёжеспособности к вашим родственникам, работодателям или деловым партнёрам. Закон фактически запрещает передавать информацию о заёмщике коллекторам.

Нечестной предпринимательской практикой считается увеличение банком процентной ставки по кредиту, требование досрочного погашения задолженности или отказ банка от замены валюты кредита на гривню.

Конечно, недавнее решение КС не решит всех проблем потребителей финансовых услуг. Ведь в суде можно добиться лишь возврата

излишне уплаченных средств на обслуживание кредита, а не изменения условий кредитного договора в пользу заёмщика. Но процесс, запущенный решением Конституционного Суда, итогом которого станут решения в пользу заёмщиков, а не банков, является шагом к восстановлению справедливости.

После кризиса 2008 г. положение заёмщиков банков постоянно ухудшалось, поскольку финансовые учреждения не останавливались ни перед чем, пытаясь вернуть за их счёт свои утраченные прибыли. Теперь же тысячи обиженных клиентов получили шанс добиться от обидчика компенсации убытков. Но для этого людям нужно перестать быть бесправными жертвами незаконных практик, а осознать свои права и решать проблемы цивилизованным путём (*Всем в суд // Фокус.ua (<http://focus.ua/opinion/208726/>). – 2011. – 29.11*).

Блог на сайті Фокус.ua

Про автора: В. Громовий, заслужений вчитель України

Для того чтобы образовательная реформа оказалась успешной, ее цели и методы должны стать понятными каждому человеку, пишет в своем блоге на Фокус.ua заслуженный учитель Украины В. Громовой.

Настоящие лидеры образования Украины XXI века должны написать на своих знаменах одно единственное слово: «Свобода»! Свобода – это очень необычное для нашей системы образования понятие, но никакой альтернативы нет. Мы не сможем ее построить, если не полюбим свободу, не научимся использовать свободу педагогической мысли и действия как инструмент развития.

Как можно надеяться на «светлую перспективу», когда новые пути развития украинского образования еще не определены, а старые вдут в пропасть?

В 2005 г. после оранжевой революции открылось «окно возможностей» для ухода от привычных методов бюрократического жесткоцентрализованного управления образованием. К сожалению, после некоторых демонстративных шагов к декоративной «дебюрократизации», снова начался «бег на месте общепримирующий». И тогдашнему и нынешнему руководству было проще сохранить привычную ситуацию, когда и школы и университеты содержатся на коротком поводке

и на голодном пайке. Оставлять все как есть – весьма комфортно, ведь проблемы развития образования не находятся в центре внимания украинского общества. Уровень осознания общественным мнением сегодняшнего состояния образования не соответствует ни масштабам проблемы, ни угрозам, которые она несет. Поэтому именно в этом Украина демонстрирует наиболее показательные проявления гражданского инфантилизма.

Сейчас явно не хватает конструктивных, интеллектуальных дискуссий по вопросам развития образования. Конечно, прежде всего следует вести общенациональный разговор о том, какие изменения возможны именно сейчас в обозримой перспективе – 10–20 лет. Речь идет об очевидных вещах. Как можно надеяться на «светлую перспективу» в условиях, когда новые пути развития украинского образования еще не определены, а старые ведут в пропасть? Неужели будем ждать до того времени, когда неэффективность модели бюрократического внешнего управления школами и университетами приведет к окончательному краху? Тогда Украина вынуждена будет начать идти в том же направлении реформ образования, которым идут большинство европейских стран. Другое дело, что пассивное ожидание краха лишит перспективы еще одно поколение наших сограждан. За это время наше отставание дойдет до необратимого предела, и за иллюзии придется расплачиваться очень дорогой ценой.

Невозможно реформировать образование без развития социального капитала, составной частью которого является доверие в обществе. К сожалению, нет не только доверия, но и элементарной осведомленности. Сейчас мало кто представляет, для чего делаются реформы в образовании. О цели реформ, их алгоритмах должны знать все. Если спросить у любого школьника, отца или учителя: «А вы знаете, для чего осуществляются реформы?», они сразу же четко сформулируют ответ, это будет значить, «правильной дорогой идем, товарищи».

В нашем обществе должно появиться общее видение того, что такое школа и что такое университет. До сих пор господствует примитивизированное представление об учебном заведении как о здании с учебным оборудованием. Школа – это не стены. Это скорее стиль обучения, атмосфера познания мира, определенное мотивационное поле. Университет – это место научного поиска, ведь именно вокруг науки и организуется современное университетское обучение.

Школа у нас как бы «детоцентрична», но на самом деле далеко не ученик является центром школьной вселенной. Содержание здания, бумаготворчество и выполнение других указаний сверху, – это реальные приоритеты украинского образовательного менеджмента. При этом, если кто-то не видит других проблем и других задач, это вовсе не означает, что их не существует (*Образовательная бесперспективность // Фокус.ua (<http://focus.ua/opinion/208844/>). – 2011. – 25.11*).

Блог на сайті Українська правда

Про автора: В. Колісніченко, народний депутат України, заступник голови фракції Партії регіонів у Верховній Раді України з законопроектної роботи

Інститут російської мови та літератури ім. М. В. Гоголя вважає, що прийняття законопроекту «Про засади державної мовної політики» є значним кроком вперед у забезпеченні демократичних прав і свобод громадян України.

Про це йдеться в експертному висновку, підписаному директором Інституту російської мови і літератури ім. М. В. Гоголя Української академії русистики, доктором філологічних наук, професором В.Я. Звиняцьковським, на проект закону України «Про засади державної мовної політики» № 9073 від 26.08.2011 р., що поданий народними депутатами України С. Ківаловим і В. Колесніченком.

Зокрема, в експертному висновку вказано: «Перше й найважливіше в пропонованому законопроекті – це, як підкреслено вже в преамбулі, “зміцнення статусу державної – української мови як одного з найважливіших чинників національної самобутності українського народу, гарантії його національно-державної суверенності”». Ще важливіше, що це не просто слова: саме на гарантоване зміцнення статусу державної – української мови, на затвердження її перспектив як однієї з найпоширеніших у Європі (за кількістю реальних носіїв) державних мов – практично і насамперед націлений даний законопроект».

«Найважливішим, чітко проведеним усіма статтями визначенням законопроекту є поняття рідної мови: “рідна мова – це перша мова, якою особа оволоділа в ранньому дитинстві”».

Слід врахувати, що практичне застосування цього правильного демократичного принципу визначення рідної мови наштовхнеться як

на суб'єктивні заперечення, так і на об'єктивні перешкоди, які, тим не менш, не повинні нікого бентежити і нічому заважати. Більше того: саме їхнє існування – аргумент на користь правильності букви і духу обговорюваного законопроекту».

«В історії української мови настав той вирішальний момент, який рано чи пізно настає в історії будь-якої мови: момент, коли не лінгвістичні, а екстралінгвістичні фактори визначають її долю. Таким чином, прийняття нині обговорюваного законопроекту в якості основного закону, що регулює мовну політику в країні, було б дуже необхідно і важливо насамперед для гарантованого забезпечення існування достатньої кількості носіїв правильної, однакової, нормованої, літературної української мови на всій території України. Тобто – для державного забезпечення мовної та загальнокультурної освіти тих громадян, чия рідна мова фактично не збігається з державною, і перш за все для того, щоб якісно (з нуля!) навчати цих громадян правильній державній мові», – підкреслено в експертному висновку.

«У законопроекті чітко і просто прописані і механізм визначення потреби в отриманні освіти на тій чи іншій мові, і механізми надання відповідних освітніх послуг».

«Прийняття даного законопроекту (з урахуванням висловлених вище зауважень) є значним кроком вперед у забезпеченні демократичних прав і свобод громадян України, у зміцненні статусу державної – української – мови, у реальному становленні та розвитку як самої державної – української – мови, так і реальної багатомовності, у поглибленні і задоволенні потреби громадян України в настільки якісній загальній і мовній освіті, наскільки це відповідало б, по-перше, сучасним європейським нормам і, по-друге, нашим внутрішнім – далеко не ординарним – об'єктивним умовам і суб'єктивним потребам», – резюмують вчені.

У свою чергу широко вдячний усім, хто конструктивно працює над змінами до законопроекту «Про засади державної мовної політики», а також над аналізом його норм з метою поліпшення.

Хочу запевнити, що об'єктивні та правові зауваження обов'язково будуть враховані при опрацюванні законопроекту в парламенті. Спасибі вченим, для яких наука, верховенство права і права людини вище політичної доцільності.

Нагадаємо, що раніше законопроект «Про засади державної мовної політики» також був підтриманий:

– Національним лінгвістичним університетом;

- Тернопільським Національним педагогічним університетом;
- Національним педагогічним університетом ім. М. П. Драгоманова;
- Одеським національним університетом ім. І. І. Мечникова;
- понад 100 громадськими організаціями російськомовних громадян України, а також схвалений представниками 18 організацій національних меншин України у своєму листі до Верховного комісара ОБСЄ у справах національних меншин (*Законопроект «Про засади державної мовної політики» – значний крок у забезпеченні демократичних прав і свобод // Українська правда (<http://blogs.pravda.com.ua/authors/kolesnichenko/4ed5e136d82d0/>). – 2011. – 30.11).*

Блог на сайті Українська правда

Про автора: О. Медведєв, політтехнолог, віце-президент Української PR-Ліги

Щоб створити ілюзію підтримки експертним середовищем свого та Ківалова мовного законопроекту, В. Колесніченко мобілізує або підлеглих свого однодумця Табачника, або таку дивну структуру як «Інститут російської мови і літератури ім. М. В. Гоголя Української академії русистики».

Нині, щоб зареєструвати будь-яку академію в органах юстиції, достатньо кількох сотень якщо не гривень, то доларів.

А от щодо Національної академії наук України, то її структури, як відомо, «розмазали» і проект Єфремова-Симоненка-Гриневецького, і проект Колісниченка-Ківалова. Зокрема, щодо останнього, то вкрай негативні висновки дав Інститут політичних та етнонаціональних досліджень імені Кураса при НАНУ – тобто при справжній, повноцінній академії.

Експертний висновок щодо проекту закону України «Про засади державної мовної політики»

Доводиться, на жаль, констатувати, що текст представленого законопроекту далекий від досконалості як щодо змісту, так і щодо форми. Звернемо увагу лише на такі його вади:

1. Зміст законопроекту значно вужчий за його назву. По суті, він обмежений регулюванням практики мововжитку, тоді як пріоритетними сферами мовної політики є значно ширше коло про-

блем, включаючи роль мови в національній інтеграції, забезпеченні культурного суверенітету, гарантуванні національної безпеки, узгодженні суспільних, групових та індивідуальних інтересів, запобіганні лінгвістичній сегрегації й дискримінації тощо. Щоб законопроект відповідав своїй назві, у ньому має йтися і про завдання мовного планування й менеджменту, лінгвістичного моніторингу якісного рівня поліграфічної, інформаційної, рекламної та іншої продукції, про впровадження єдиного загальнодержавного правопису, про прищеплення громадянам стереотипів цивілізованої мовної поведінки в різних комунікативних ситуаціях тощо. А найголовніше – про уникнення натискних методів у процесі реалізації мовної політики, про утвердження європейських стандартів толерантності у мовній сфері, про сприяння розвиткові міжкультурного діалогу та виховання у громадян поваги до усіх мов і культур світу.

Навіть порівняння із чинним законом про мови (назва якого набагато скромніша) свідчить не на користь пропонованого законопроекту. Зокрема, у ньому не дістали відображення важливі тези закону 1989 р. про беззастережні гарантії не лише мовних, а й національно-культурних прав, про цільове призначення забезпечення українській мові статусу державної (розвиток духовних творчих сил народу і гарантування його суверенного майбуття), про значення мовного виховання в системі державних пріоритетів, про спеціальні заходи охорони мовних пам'яток тощо.

2. Навряд чи когось здатен задовольнити фаховий рівень представленою законопроекту. Чого варте одне лиш запровадження терміна «плюрilingвізм»!

Доволі спірним представляється трактування у законопроекті поняття «регіон». Попри його загально визнану полісемантичність і багатофункціональність навряд чи можна вважати регіоном окреме селище чи село. Крім того дублювання понять «регіон» і «територія», що простежується у законопроекті, лише ускладнює термінологію законопроекту.

3. Розробники, здається, не повною мірою усвідомлюють імовірні ризики, пов'язані із закріпленням у новому законі деяких контроверсійних положень, що містяться у далеко не бездоганному законі 2003 р. про ратифікацію Європейської хартії. Про необхідність нового перекладу документа з уточненням його назви говорилося десятки разів на різних рівнях. Коректний (а не

скалькований з російської) переклад англійської назви документа «European Charter for Regional or Minority Languages» мав би бути: «Європейська хартія регіональних або міноритарних мов». Адже у Пояснювальній записці до Хартії чітко визначена її мета: захищати не мовні меншини, а регіональні й міноритарні мови. Йдеться, отже, про пріоритетний захист малопоширених, «загрожених» мов, причому держави мають на власний розсуд створювати їхній перелік і обирати відповідні режими захисту.

У законопроекті вводиться підтверджувана збиранням підписів десятипроцентна норма, необхідна для одержання особливого статусу недержавної мови на певній території (допускаються, щоправда, винятки у бік зменшення за поданням місцевої ради). Зрозуміло, що цей бар'єр на значній території України, крім західних областей, здатна легко здолати російська мова, а от караїмській, кримчацькій чи ромській це явно виявиться не під силу. Отже, мови, яким справді загрожує зникнення, ніякого захисту не отримують, чим зміст важливого міжнародного документа у вітчизняному імплементаційному полі цілковито вихолощується.

Розробники дещо розширили й підправили список мов, які, на їхній погляд, потребують захисту, усунувши з попереднього закону очевидні «проколи» щодо неіснуючих в Україні єврейської та грецької мов (тепер фігурує ідиш і новогрецька).

4. Очевидно, що положення ч. 3 та ч. 5 ст. 6 законопроекту не узгоджуються. Ч. 3 ст. 6 суперечить і ч. 6 преамбули Європейської хартії регіональних мов або меншин: «охорона і розвиток регіональних мов або мов меншин не повинні зашкоджувати офіційним мовам і необхідності вивчати їх». У той час як преамбулою Хартії наголошується на непорушності статусу «офіційних мов», ч. 3 ст. 6 законопроекту застерігає від будь-якого обмеження застосування регіональних мов з боку мови офіційної. А отже, ст. 6 законопроекту має бути приведена у відповідність до положень Хартії.

5. У ряді статей без будь-яких пояснень надаються особливі привілеї російській мові. Зокрема, ч. 5 ст. 11 передбачено: «Тексти офіційних оголошень, повідомлень виконуються державною мовою. У межах території, на якій відповідно до умов частини третьої ст. 8 цього закону поширена регіональна мова (мови), за рішенням місцевої ради такі тексти можуть розповсюджуватись у перекладі цією регіональною або російською мовою (мовами)».

Ч. 1 ст. 22 встановлює, що «Офіційними мовами інформатики в Україні є українська, російська та англійська мови». Це положення, по-перше, явно суперечить тому, що мовою інформатики (програмування) не лише в Україні, а й в усьому світі є англійська, по-друге, причини, з яких визначено особливий статус російської мови – незрозумілі взагалі.

6. Важливим механізмом надання російській мові переваги над українською є передбачена законопроектом відмова від регулювання мововжитку в телерадіопросторі та кінопрокаті, що означає згоду держави на вільну конкуренцію мов, у якому, з огляду на кращі ринкові умови, неминуче перемагатиме російська. Досвід попередніх років, коли ефективного державного регулювання в цій практиці не було, показує, що відсутність такого регулювання призводить до панування російської мови та маргіналізації української внаслідок її обмежених ринкових можливостей. Відтак, держава повинна застосовувати певні механізми, що забезпечували б відповідне до чисельності мовців уживання української та міноритарних мов у різних практиках. Такі механізми «позитивної дискримінації», або «підтримчих дій» застосовували й застосовують багато демократичних країн, зокрема й щодо своїх офіційних/державних мов.

Тому статті про мову недержавних практик потребують принципових змін, що заклали б такі регулятивні механізми. Щодо кінопрокату, то чинну норму про обов'язкову наявність звукової доріжки (чи, для фільмів із російськомовним оригіналом, принаймні субтитрів) українською мовою в усіх іншомовних фільмах має бути збережено, але водночас доріжки чи субтитри російською або іншими мовами треба не лише не забороняти, а й, на територіях уживання певних регіональних мов, вимагати. На телебаченні та радіо можна зменшити мінімальну частку мовлення українською (для загальнонаціональних мовників, скажімо, з нинішніх 75 % до відповідних частці її носіїв 65 %), але застосувати її не лише до цілодобового мовлення, а й окремо до прайм-тайму. Крім української, закон має встановити також мінімальну частку ефірного часу регіональними мовами для мовників на тій території, де відповідні мови мають статус регіональних, яка приблизно відповідала б частці їхніх носіїв у населенні.

7. Не можна обійти увагою і вкрай недбале стилістично-мовне оформлення законопроекту. Текст, покликаний піднести мовну культуру, пістрявіє мовними неузгодженнями й огріхами, не кажучи вже про

пунктуацію. Ось лише кілька прикладів: «законом визначається засади» (преамбула), «мова яка традиційно використовуються», «права...мовних уподобань», «заходів, спрямовані...», «особи, що належності...».

У цілому, підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що головною вадою нинішнього законопроекту, як і його попередників (проекту Єфремова, Симоненка й Гриневецького та покладеного в його основу проекту Кушнарьова від 2006 р.) є передбачене розширення можливостей уживання російської мови до рівня, що в деяких випадках перевищує рівень уживання української і, відповідно, матиме згубний вплив на її функціонування.

Це робить законопроект неприйнятним для прибічників подальшого розвитку української мови як державної та національної, а отже, некомпромісним і політично конфронтаційним. Крім того, нечіткість багатьох норм законопроекту означатиме в разі його виконання можливість його довільного тлумачення чиновниками й складність захисту своїх прав громадянами» (*Законопроект Колесніченка визнали конфронтаційним, безкомпромісним та не дуже грамотним // Українська правда (<http://blogs.pravda.com.ua/authors/medvedev/4ed873292b3e8/>). – 2011. – 2.12).*

Блог на сайті ubr.ua

Про автора: О. Гайдак, партнер юридичного об'єднання «Феміда».

31.11.2011 г. года Президент Украины В. Янукович подписал Закон № 3995-VI «О внесении изменений в Закон Украины “О Перечне документов разрешительного характера в сфере хозяйственной деятельности”».

Так, Законом исключаются из перечня документов разрешительного характера в сфере хозяйственной деятельности пункты, которыми к документам разрешительного характера отнесены свидетельство о праве на занятие адвокатской деятельностью и свидетельство на право занятия нотариальной деятельностью.

И тут же Интернет заполнили статьи и комментарии о том, что теперь не нужно получать свидетельство на право занятия адвокатской и нотариальной деятельностью. И сразу же оценился масштаб предстоящих «беспредельных» сделок с новоиспеченными бомжами-нотариусами и аресты всех подряд с такими же горе-адвокатами.

И все бы ничего. Да вот только многие, перед тем как написать комментарий не до конца дочитали первоисточник. Все дело в том, что сам по себе Закон, подписанный Президентом, не отменяет действие Законов Украины «Об адвокатуре» и «О нотариате», которыми и установлены квалификационные требования к людям данной профессий...

Так, ст. 2 Закона Украины «Об адвокатуре» гласит, что адвокатом может быть лицо, которое имеет высшее юридическое образование, подтвержденное дипломом Украины или в соответствии с международными договорами Украины дипломом другой страны, стаж работы в отрасли права не менее двух лет, владеет государственным языком, сдало квалификационные экзамены, получило в Украине свидетельство о праве на занятие адвокатской деятельностью и приняло Присягу адвоката Украины.

В свою очередь, ст. 3 Закона Украины «О нотариате» гласит, что, нотариусом может быть гражданин Украины, который имеет высшее юридическое образование, владеет государственным языком, имеет стаж работы в сфере права не менее трех лет, прошел стажировку в течение одного года в государственной нотариальной конторе или у частного нотариуса, сдал квалификационный экзамен, получил свидетельство о праве на занятие нотариальной деятельностью.

Таким образом, поскольку Закон № 3995-VI «О внесении изменений в Закон Украины “О Перечне документов разрешительного характера в сфере хозяйственной деятельности”» не внес никаких изменений в специальные Законы «Об адвокатуре» и «О нотариате», которыми и установлено требование о получении указанных документов, то ничего абсолютно в отношении деятельности нотариусов и адвокатов не изменится.

Кроме того, нужно понимать, что ни нотариус, ни адвокат не являются субъектами хозяйствования в понимании Закона «О лицензировании определенных видов хозяйственной деятельности». Данный Закон гласит, что субъектом хозяйствования является зарегистрированное в установленном законодательством порядке юридическое лицо независимо от ее организационно-правовой формы и формы собственности, которая осуществляет хозяйственную деятельность, кроме органов государственной власти и органов местного самоуправления, а также физическое лицо – предприниматель, а также инвестор, в том числе иностранный, что является стороной соглашения о распределении продукции в соответствии с Законом Украины «О соглашениях о распределении продукции», его подрядчик, субподрядчик, поставщик и другой

контрагент, который выполняет работы, предусмотренные соглашением о распределении продукции, на основе договоров с инвестором.

Таким образом, действие Закона «О лицензировании определенных видов хозяйственной деятельности» не распространяется на адвокатов и нотариусов, а посему, исключение из перечня разрешительных документов упомянутых выше свидетельств является всего лишь шагом к приведению норм действующего законодательства в соответствие друг с другом.

Поэтому говорить о том, что такие изменения повлекут за собой увеличение количества мошеннических действий, нельзя (*Адвокатов и нотариусов не станет больше // Ubr.ua (<http://blog.ubr.ua/pravo/advokatov-i-notariusov-ne-stanet-bolshe-1637>). – 2011. – 2.12).*

Блог на сайті ubr.ua

Про автора: О. Пукиш, директор консалтингової компанії, консультант

Як завжди, «подарунок» бізнесу під ялиночку.

Традиції живуть вічно. Тепер всі підприємці до нового 2012 р. повинні будуть привести свої коди КВЕД відповідно до нового довідника, який набирає чинності 1 січня 2012 р. У зв'язку з тим, що нові коди наберуть чинності тільки в 2012 р., то підприємці повинні привести свої види діяльності відповідно до нової редакції КВЕД. Представники ДПА пообіцяли, що врегулюють дане питання, одним з варіантів або ДПА України затвердить порівняльну таблицю нових та старих кодів, якою повинні будуть користуватись інспектори при наданні свідоцтв про сплату єдиного податку, або буде опублікований список кодів КВЕД, які підпадають (або не підпадають) під спрощену систему оподаткування, або вигадають ще якийсь варіант вирішення проблеми. З погляду на попередній досвід «вирішення проблем» нашими державними відомствами може допустити – всі, хто все таки вирішив займатись бізнесом в 2012 р., повинні самостійно провести співвідношення старих і нових кодів по довіднику КВЕД, а особливо тим, хто бажає бути платником єдиного податку і після 1 січня почати зміну кодів у порядку, встановленому законодавством, а ще краще, 31 грудня піти до своїх районних адміністрацій з метою зайняти чергу для подачі заяви зі зміни КВЕД і заодно в веселій компанії «щасливих» друзів зустріти 2012 р. – рік Дракона, а також потурбуватись про те, щоб зайняти чергу у відділах статистики для отримання довідки (для ЮО) і до вікна подачі заяв в ДПІ свого району. Які наслідки зміни

довідника КВЕД для підприємців? Всім відомо, що для заняття підприємницькою діяльністю кожен суб'єкт господарювання повинен визначитись з основними видами діяльності та внести цю інформацію у відповідності до кодів КВЕД до відомостей в Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (далі – ЄДРПОУ). Таким чином, у кожного суб'єкта підприємницької діяльності ЮО та ФОП у реєстраційній картці ЄДРПОУ, яка була подана раніше до органів державної реєстрації, зазначено певні види діяльності і які станом на 01.01.2012 р. можуть не відповідати, тим які будуть у новому довіднику КВЕД (*Пепехід на спрощену систему в 2012 р. // Ubr.ua (<http://blog.ubr.ua/praktika-biznesa/erehd-na-sproshenu-sistemu-v-2012-roc-1647>). – 2011. – 6.12).*

Блог на сайті ubr.ua

Про автора: С. Кравченко, кандидат юридичних наук, доцент, експерт Ради підприємців при Кабінеті Міністрів України

Міністерством економічного розвитку і торгівлі України розроблено проект закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», який зареєстровано у Верховній Раді України під № 8531.

Метою зазначеного законопроекту є вдосконалення процедур банкрутства, зменшення тривалості процедур, покращення показників за індексом стягнення, скорочення витрат на провадження справи про банкрутство.

Проектом акта передбачено такі новації у законодавстві:

- визначено загальний порядок процедури проведення досудової санації;
- перенесення введення мораторію в справі про банкрутство з моменту – надходження заяви про порушення провадження у справі на проведення підготовчого засідання;
- удосконалення процедури виявлення кредиторів.

Незважаючи на згадані нововведення у проекті закону не вирішується основне питання: скорочення процедури банкрутства дрібних підприємців. Вона залишається такою ж як і у нині діючому Законі України.

Проте вдосконалення процедури банкрутства дрібних підприємців, насамперед малого бізнесу, можливе лише після зміни умов їх

реєстрації. Зокрема, є доцільним передбачити для окремих фізичних осіб-підприємців проведення господарської діяльності без реєстрації як юридичної особи (*Щодо законопроекту про банкрутство // Ubr.ua (<http://blog.ubr.ua/pravo/odo-zakonoprojektu-pro-bankrutstvo-1661>). – 2011. – 6.12).*

Блог на сайті ubr.ua

Про автора: В. Кулаков, адвокат

Как известно, к огромному сожалению, возждением в нетрезвом состоянии, по крайней мере в нашей стране, никого не удивить.

Ужесточение ответственности за данный вид правонарушения не смог значительно уменьшить количество пьяных водителей на дорогах. Вероятно, желая добиться правильного результата, Верховная Рада Украины планирует еще больше ужесточить наказание за управление в нетрезвом состоянии.

Так, парламентским Комитетом по вопросам законодательного обеспечения правоохранительной деятельности разработан проект закона (№ 5220) о внесении изменений в некоторые законодательные акты относительно повышения безопасности дорожного движения. Проектом предусматривается увеличить штраф за вождение в нетрезвом состоянии практически в два раза. Если сейчас размер штрафа составляет от 2550 до 3400 грн, то в законопроекте эта сумма составляет 7 тыс. грн. Кроме того, правоохранители станут конфисковать автомобили в случае повторного выявления состояния алкогольного опьянения.

Идея увеличить размер ответственности сама по себе является очень положительной. Но мне кажется, что меры воздействия на водителей в нетрезвом состоянии должны быть кардинально другими. Всем известно, что позволить себе ездить в нетрезвом состоянии, как правило, могут или «известные в поселке люди», или представители властных структур, или люди, «нежалующие» деньги на штрафы. Увеличение размера штрафа может лишь увеличить «размер» поборов сотрудниками ГАИ, но существенно уменьшить количество пьяных водителей – вряд ли.

Кроме того, возможная конфискация автотранспортного средства также не даст положительного результата, так как деньги,

вырученные за продажу конфискованного автомобиля, возвращаются его владельцу. Ничто не сможет помешать последнему приобрести другой автомобиль, тем более, если он имеет такую финансовую возможность.

Считаю, что самым правильным наказанием было бы лишение водительских прав за вождение в нетрезвом состоянии на определенный срок, а в случае очередного нарушения – пожизненно. Кроме того, необходимо ввести строгую ответственность, вплоть до уголовной, к водителям, которые продолжают управлять автотранспортным средством без наличия водительского удостоверения, в нарушение постановления суда (о лишении водительских прав). Думаю, такая ответственность могла бы «притушить» желание отдельных лиц употреблять алкоголь перед тем, как сесть за руль автомобиля. Угроза получить такой штамп как «привлекался к уголовной ответственности» не обрадует даже самого заядлого любителя острых ощущений (*Борьба с вождением в нетрезвом состоянии продолжается... Ubr.ua (<http://blog.ubr.ua/pravo/orba-s-vojdaniem-v-netrezvom-sostoianii-prodoljaetsia-1659>). – 2011. – 6.12).*

Редакційна група відділу
синтезу соціокультурних мережевих ресурсів
Н. Автономова, Т. Дубас,
Л. Степченко, Ю. Шлапак

Комп'ютерна верстка
А. Бергелська

Підп. до друку 08.12.11.
Формат 60x84/16. Друк. офс. Папір офс. Обл.-вид. арк. 3,8
Видається в друкованому та електронному вигляді

Надруковано у НВЦ Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3